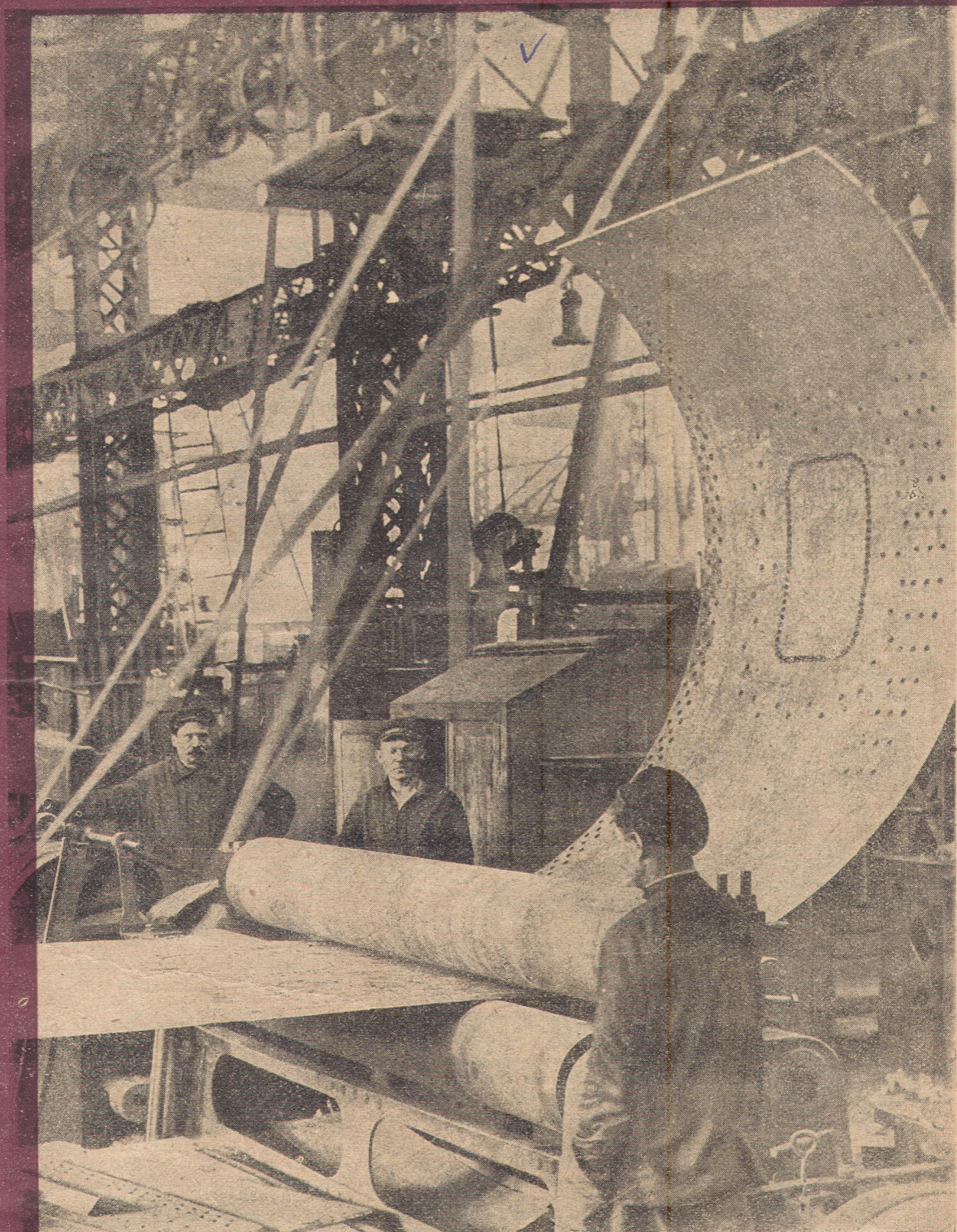

№ 46/6

Х. П. З. Вальдування котлового заліза.

КЛАСИЧНУ ХУДОЖНЮ ЛІТЕРАТУРУ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ МАСАМ ПРИЙМАЄТЬСЯ ПЕРЕДПЛАТУ НА ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ТА СВІТОВИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Леся Українка.—Повне видання творів. За загальною редакцією Б. Якубського. Збірка складається з 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 р. Передбачається випустити додатково ще 2 томи. Ціна за 10 томів без палітурок—15 крб. 30 коп. В 10 міткалевих палітурках—21 крб. Завдаток—3 крб.

М. Копюбинський.—Повне видання творів. Редакція тексту Ан. Лебедя. 7 томів. Вийшло з друку 2 томи. Все видання вийде протягом 1929 р. Ціна орієнтаційна: без палітурок—13 крб. В 7 міткалевих палітурках—16 крб. 50 коп. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Іван Франко.—Повне видання творів. За редакцією С. Пилипенка та Івана Лизанівського. 29 томів. Вийшло з друку 24 томи. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 34 крб., а в 15 міткалевих палітурках—41 крб. 50 коп. Завдаток—5 крб.

В. Винниченко.—Повне видання творів 22 томи. Все видання вийшло з друку.

Ціна 21 крб., а в 10 міткалевих палітурках—26 крб. Завдаток—3 крб.

Б. Грінченко.—Повне видання творів. За редакцією Марії Грінченкової. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Решта вийде протягом 1929 р. Ціна 9 крб., а в 5 міткалевих палітурках—11 крб. 50 к. Завдаток 1 крб. 50 к.

М. Гоголь.—Збірка вибраних творів. За редакцією І. Лакізи та П. Филиповича. Стилістична редакція А. Ніковського. 5 томів. Все видання вийде з друку 1929—30 року. Ціна орієнтаційна—10 крб. В 5 міткалевих палітур.—12 крб. 50 к. Завд.—1 крб. 50 к.

Бібліотека сучасного українського письменства.—Серія I—21 том. Все видання вийшло з друку. Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 к. Завдаток 1 крб. 35 коп.

Серія II—22 том. Все видання вийшло з друку.

Ц. 11 крб. 60 к. а в міткалевих палітурках по декілька книжок—14 крб. 60 к. Завдаток—1 крб. 75 коп.

Літературна бібліотека.—Серія I—16 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 16 крб., в 8 міткалевих палітурках по 2 томи—20 крб. Завдаток—2 крб. 50 коп.

Серія II—13 томів. Все видання вийшло з друку. Ціна 14 крб. В 7 міткалевих палітурках по 2 т.—17 крб. 50 коп. Завдаток—2 крб.

Комплект театральних п'єс.—Серія I—23 книжки. Все видання вийшло з друку.

Ціна 7 крб. 30 коп., в 4 міткалевих палітурках по декілька книжок—9 крб. 30 коп.

Серія II—19 книжок. Все видання вийшло з друку.

Ціна 9 крб., в 5 міткалевих палітурках по декілька книжок—11 крб. 50 коп.

Завдаток—1 крб. 35 коп.

Бібліотека світового письменства—11 томів. Все видання вийшло з друку.

Ціна 13 крб. 75 коп., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—15 крб. 75 коп. Завдаток—2 крб. 10 коп.

Гі-де-Мопасан.—Повне видання творів. За загальною редакцією проф. С. Савченка. 10 томів. Вийшло з друку 6 томів. Все видання вийде протягом 1929 року.

Ціна в палітурках 19 крб.

Завдаток—3 крб.

Герберт Велз (Уельс).—

Збірка вибраних творів. За редакцією проф. Калиновича 6 томів.

Все видання вийде протягом 1929—30 року.

Ціна орієнтаційна: 10 крб. В 6 міткалевих палітурках 13 крб. Завдаток—1 крб. 50 коп.

Бібліотека дитячої літератури—(Оповідання для дітей).

Серія I—25 книжок.

Всі книжки вийшли з друку.

Ціна без палітурок 2 крб. 10 коп., в 2 палітурках—3 крб. 10 коп.

Завдаток—35 коп.

Сер. II для молодшого віку—34 книжки. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок—14 крб.

Завдаток—1 крб. 65 коп.

Шкільна бібліотека молоді—30 книжок. Всі книжки вийшли з друку.

Ціна 11 крб. 56 к., в 6 міткалевих палітурках по декілька книжок по 14 крб.

50 коп.

Завдаток—1 крб. 75 коп.

КНИГОСПІЛКА

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ: При передплаті дається завдаток: на решту вартості робиться накладна платня при надсилці книжок. З бажання передплатників накладна платня може бути одноразова на все видання, яке вийшло з друку, або на декілька томів. Остаточний розрахунок робиться при надсилці останнього тому. При замовленнях треба зазначити, чи надіслати книжки в палітурках та по скільки томів. Пересилка коштом передплатника.

При замовленні безпосередньо в Головній Конторі „Вісті“ передплатники газети „Вісті“ або журналу „Всесвіт“ одержують 10% знижки з суми, на яку буде зроблено передплату, на вищезазначені твори, в разі надсилки свого адресного ярлика, або № замовлення.

Ті, що не передплатують газету „Вісті“ або журналу „Всесвіт“, при замовленні безпосередньо в Головній К-рі „Вісті“ одержують БЕЗПЛАТНО газету, або журнал, в залежності від їх бажання, на всю суму завдатку.

Передплату приймає Головна К-ра—Харків, вул. К. Лібкнехта № 11 та всі філії ВИДАВНИЦТВА ГАЗЕТИ „ВІСТІ ВУДВК“.

№ 46
24-го листопада
1929 року

ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,
вулиця Карла
Лібкнехта, № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

ТАДЖИКСЬКІ РАДИ

Притягнення до соціалістичного будівництва всіх трудящих набирає широких розмірів і охоплює всі республіки, що увіходять до Союзу.

Не відстають у цьому й союзні республіки Середньої Азії, а між ними й Таджикистан—Таджикська Соціалістична Радянська Республіка. Чималу роль відіграє тут правильна лінія національної політики.

Урядом ТАСРР досягнуто певних наслідків у справі економічного й соціально-культурного обслуговування трудящих Таджикистану зрозумілою масам таджикською мовою.

Не лише по джамагатах, але також і по тюменях та лаєтах судові, адміністративні й земельні установи проводять роботу, користуючись з таджикської мови.

На нашому фоті (праворуч) — доповідь члена місцевої ради.

ВІДКРИТТЯ ЗАЛІЗНИЦІ СТАЛІН-БАД-ДЮШАМБЕ

Робітничий і технічний персонал, що будують залізницю Денау-Дюшамбе, у зв'язку з постановою Надзвичайної сесії ЦВК'а Таджикистану про утворення союзних республік, подали перший паротяг на закінчену тільки залізницю, що йде до Червоної столиці Таджикистану—Сталін-бад-Дюшамбе.

Свято відкриття нової залізниці — це разом з тим свято пролетаріату всього Союзу, що досягнув нову перемогу на середньо-азійських степах.

Не зважаючи на великі труднощі умов роботи, залізницю було закінчено на 2 місяці до наміченого терміну.

Це перша залізниця в Таджикистані. Економічне й культурне значіння залізниці величезне. Вона зв'язує бавовняні й зернові райони Таджикистану, перетворюючи таким чином пустельну чабанську країну в країну сільсько-господарську, де переважають інтенсивні й технічні культури, що дадуть базу для створення тут потужної промисловості.

Будування залізниці безупинно продовжується углиб країни, до Курган-Тюбе.

ПІОНЕРИ—УЧАСНИКИ ХЛІБОЗАГОТІВЕЛЬ

Піонери—діти селян і школярі села Тростинка Васильківського р-ну (Київщина) зібрали 120 пуд. хліба й відвезли його разом з червоною валкою на зсипний пункт до Василькова. З тростинецьких піонерів варто взяти приклад тех піонерам інших сел.

Піонери с. Тростинка везуть хліб на зсипний пункт

Зустріч першого паротяга членами ЦВК та уряду Таджикистану

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА

У ХУТОРІ БИЧОК

Славному Плоківському загоні—присвячую

Гуляв рвучкий осінній вітер по чорній замерзлій ріллі, шумів сухим очеретом над Дністром, котив холодні хвилі, об берег розбивав і мільйонами бризок сів у смоляну ніч. Пустуном перестрибував по грудках аж ген, де біля хутора Бичка столітні діди-дуби нічну раду радили.

— Бушує Дністро, як би не перевернуло! — приглушеним голосом обізався бичківський глитаї Микола Сивий до свого кума Юхима Пелешенка.

— Нічого, допливуть, тут не далеко, — відповів Пелешенко.

Обидва вони ще ввечора сиділи на березі й чекали „його“ звідти з Бесарабії. Оце з тиждень тому як „він“ сам був у хуторі і попередив глитаїв, що цієї ночі приїде з загonom і розправиться з „босотою“.

— Нам аби почин, а тоді багато до нас пристане.

— Ну й урем'ячко, — продовжував свої невеселі думки Пелешенко. — І всякі тобі злидні — начальство. Ти його, можна сказати, вигодував, от тобі й подяка — „глитаї“. Що б же він тоді їв, коли б його отой „глитаї“ не годував. А тепер — „равноправіє“. Твоє — мов. А було колись, шанували, Юхимом Миколаєвичем величали. Та й вагу Юхим Миколаєвич мав. І скотинка і тваринка. А коні, — він торкнув рукою кума, — ви ж пам'ятаєте моїх жеребчиків? Не коні, а вітер!

— Та що й казати, орі були, — піддакнув Сивий.

— А тепер, — продовжував Пелешенко, — завели „равноправіє“. Тху, — плюнув він, — щоб я вважав себе рівним з усім — ніколи цього не буде. Плюють мені на ваше „равноправіє“.

— Так, так, це правда, ваша правда, Юхиме Миколаєвичу, — знову піддакнув Сивий.

— От, як землю повернуть, тоді я покажу їм, хто такий єсть Пелешенко. Минеться їм оте — „равноправіє“. По двадцять шкір здеру з кожного равноправця, землею нагоду. Я їх!...

— Тихше кашляйте, борони боже, ще хто почує, — злякався Сивий.

— Ех-х! — глибоко зітхнув Пелешенко, — в печінках вони мені засіли. Стривайте, іроди, — погрозив він до хутора кулаком, — оживе ще Юхим Миколаєвич. А Байгурина, куме, поставимо на хуторі пам'ятника. Як ви гадаєте?

— А як же, — погодився Сивий, — людина мучиться, рятує нас — пам'ятника поставимо, що й казати.

— І поставимо, хай дивиться голота, такого пам'ятника, як царю освободителя, ще й літерами золотими виб'ємо: „від Бичківських господарів“, а далі, як слід, ім'я по батькові та прізвище кожного окремо. Хай голота пам'ятає визволителя Байгурина.

— А хіба він офіцер? — запитав Сивий.

— Офіцер — спасибі його батькові, що вивчив. Я їх знаю, добрі були господарі.

— Виходить, і командира свого маємо, — завважив Пелешенко.

— Цитуйте, куме, мабуть вони, — раптом підскочив Сивий.

— Де?

— Ось-ось...

На річці чути було плюскіт кількох весел. Незабаром щось забовваніло під самим берегом.

— Сюди! — аж підстрибнув від радощів Сивий, — сюди, соколики рідні.

— Ну, боже допомагай! — перехрестився Пелешенко. Із темряви виринуло кілька дебелих фігур з револьверами й шабляками. Вийшли погано на берег.

Сивий і Пелешенко поскидали шапки.

— Від імени наших хуторян, — почав Сивий, — вітаємо наших визволителів.

— Тихше, не галасуйте, — підійшов до нього військовий, — тепер не до цього: доки поночі, швидче до діла.

— До ваших послуг, ваше високоблагородіє, господин Байгурин, — підійшов ближче Сивий, — наші вже чекають на вас.

Човни відчалили від берега. Банда рушила на хутір. На чолі атаман з глитаями.

— От і моя хата, — вказав рукою Сивий на мурований будинок, відчиняючи ворота. Здоровенний Сірко плігнув з під воріт і люто загавкав. Банда заходила на подвір'я.

II

— Авіконниці зачинено? — спитав Байгурин, увійшовши в хату.

— Не турбуйтеся, ваше високородіє, я все передбачив, — відповів Сивий.

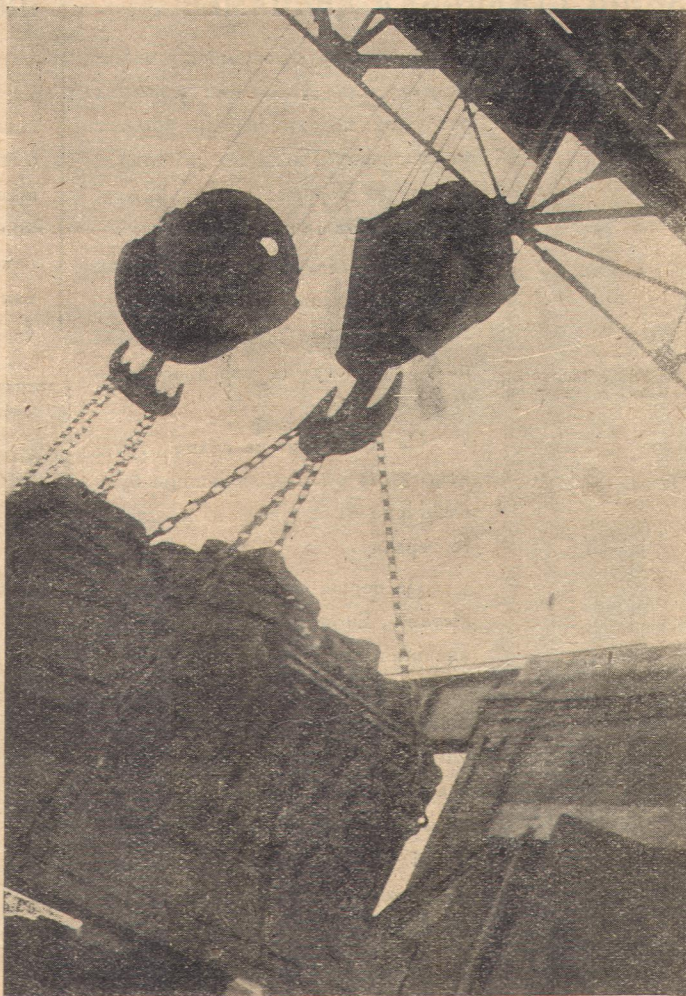
— Сідайте, — звернувся атаман до присутніх.

Дядьки повагом заходили в хату, скидали шапки й сідали на ослоні ближче до дверей. Байгурин скинув шкіряну куртку.

— Про наше завдання, — почав він тило, — ви знаєте. Треба вам ще сказати, що частина нашого загону пішла на Паркань і Тернівку, потім до Тирашполю. А ми через ваш хутір на Пласке. Там об'єднаємося з Тирашпільською частиною і вже вкупі підємо наступом на Одесу. Візьмемо Одесу — рушимо на Харків.

— Помагай-бі... з богом, — загомоніли коло порога.

Фото „Робітис“

На заводі ДЕЗ. Під'йомний кран потужністю 1500 пудів

— Але насамперед, — оклинувши оком присутніх, говорив далі Байгурин, — треба знищити кордонну сторожу коло вашого хутора. Брати в долон не доводиться — дівати нікуди. Але треба так, щоб ні звуку. Самі розумієте. Хто з вас добре знає, де стоять їхні стійки і де касарні?

— Всі, всі знаємо! — гуртом загомоніли глитаї.

— Добренько. Тоді зробимо так. На стійкових піде по п'ять чоловіка: чотири наших хлопці і по одному провідникові з ваших. До касарень одразу ж надішлемо одного нашого і двох ваших, щоб стежили за касарнею й тримали зв'язок, поки не знищимо вартових пограничників. Тоді всі до касарень! Обступимо й розправимося з рештою. Щоб в душі не випустили. Чули? Це перше завдання треба виконати не пізніш, як за півгодини.

Рипнув ослін, дехто почав діставати кисета, але мовчав. Знову сковзнув твердий погляд по неголених бородах.

— Юхима Миколаєвича Сивого призначаю старшиною на хуторі.

Новий „старшина“ підвівся й одвісив усім поклона.

— Вам, старшино, наказаний — за пів години зібрати дванадцять підвід, що одвезуть загін до Плаского. Завтра вранці оголосити свою владу й повідомити: хто з нами, хто одягає поверх одягу червоний пояс. На сьогодні все! — він підвівся. — На балачки гаяти часу нічого.

— З богом! — відповів глитаї.

Забурили шкарубки чоботи по дерев'яному помості.
На дворі банда вийшла колом. За кілька хвилин Байгурин розподілив усіх на групи.
— Пам'ятайте,—сказав він,—щоб хутко й тихо. Зв'язок тримайте зо мною—я буду в цій хаті. Рушайте!

III.

— І де той ранок загубився? — снував сторожкі думки червоноармієць-пограничник, обережно переступаючи з ноги на ногу вздовж крутого берега Дністра. Тьху, хоч око виколи,—вдянував він і пішов далі, вже не вдвляючись у тьму, а просто нахиливши голову.

От і хутір близько. Десь на тому боці проспівав півень і замовк. Стихав вітер, тільки Даїстер безсонний бубонів, мов вередлива свекруха.

Раптом з-під ніг скотився камінь, зашелестів спадистим берегом і булькнув у воду.

— Іде,—шепнув високий провожатий і приліг до землі. За ним схилились ще чотири постаті, притаїли дух. Перед ними зовнішня невідома фігура прикордонника.

— То він спіткнувся,—заспокоїв селянин.

— Прокляту ще каміння,—шепотів червоноармієць, проходячи поруч бандитів.

Бандити насторожилися. Ось дійшов хутора й повернув назад. Вдруге порівнявся з бандитами. Зупинився за один, два кроки від них. Поправив рушницю. Ступив крок. Даєнь... І закрутилися вогненні кола перед очима, стріпнулися й попливли. Звалився снопом пограничник з розрубаною головою.

— Живий?—пошепки спитав селянин.

Двоє нахилилося.

— Ні, на смерть.

— Ой!—почувся придушений крик.

— Певно й тому кінець,—сказав прислухаючись військовий.

— Тихо,—додав він і нахилився до трупа. Селянин зняв пасаку, підкотив до трупа здорову каменюку, обв'язав її навхрест і зав'язав вузла. Другим кінцем прив'язав червоноармієця за голову.

Разом!—труп з каменюкою покотився в річку. Камінь одірвався і впав у воду, а труп зачепився за щось і лишився на березі біля самої води.

— Ну, як у вас?—підійшло ще п'ять чоловіка.

— Тільки но,—відповів селянин.

— У нас теж, поспішаймо до загону.

IV.

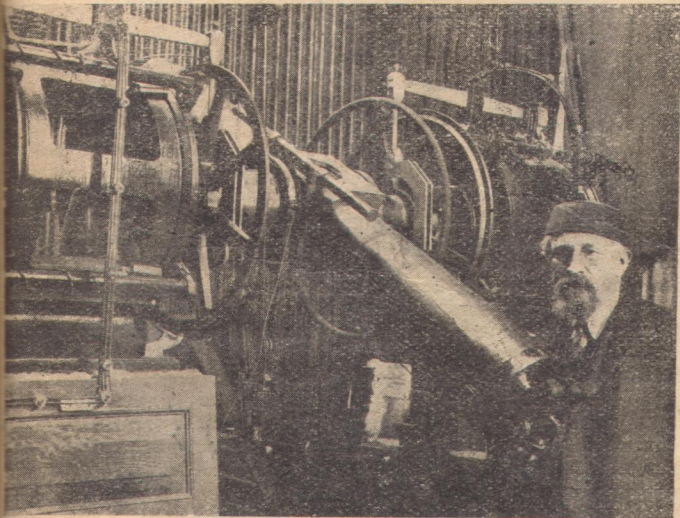
Серед хутора Бичків мовчазно стоїть довгий кам'яний будинок. Блимає з трох невеличких вікон світло й жовтими плямами лягає на чорне подвір'я. Підкралася з темряви темна постать, за нею друга, третя. Припали до вікон. Тихо. Сплять на нарах прикордонники. На стіні у кутку висить лампа. В другому кутку піраміда з рушницями. Відірвалася постать від одного вікна й крадькома підійшла до дверей. Стиха рипнули двері. Вузький промінь світла вирвався на вулицю. Майнула тінь і зникла.

— Ну, що?—підійшло ще дві постаті.

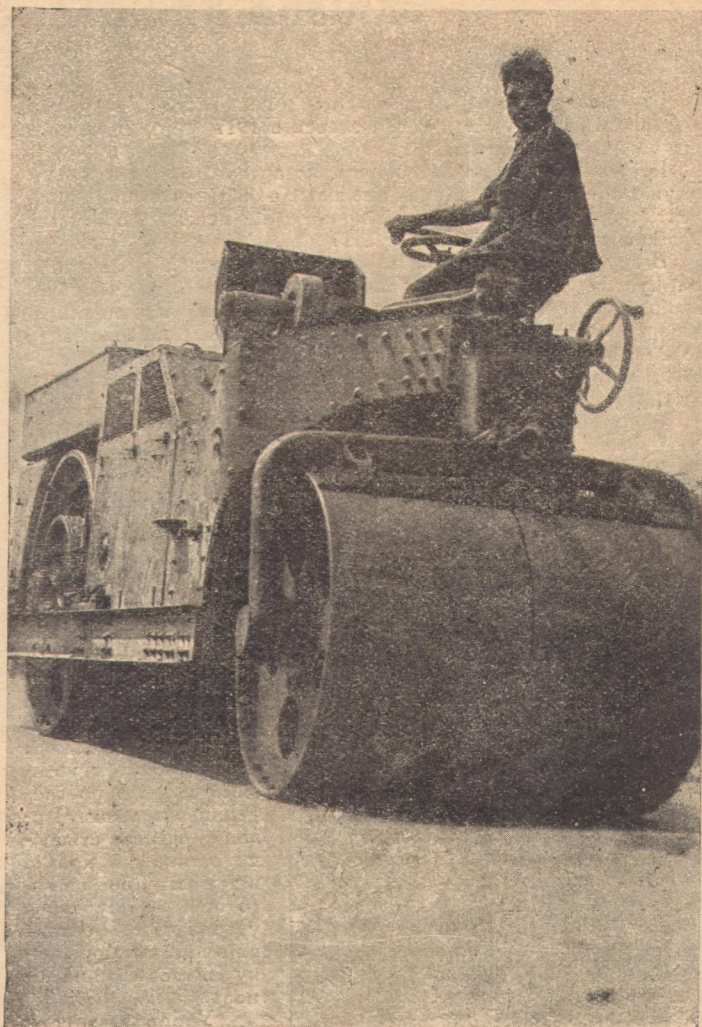
— Тихо, всі сплять.

Тричі свиснуло в темряві. Під деревами, що від вулиці, з'явилася щось із сорок чоловіка.

„Робмис“

Проф. Н. І. Євдокимов — директор астрономічної обсерваторії

Американський каток „Буфало“—асфальтобетонує шлях на Білгородському шосе

Розсипалася юрба. Частина обступила будинок навколо. Решта підійшла до дверей. Рипнули двері. Бандити вдерлися до будинку, двоє з них стало біля піраміди.

— Чого це ви?—протираючи очі, незрозуміло пробурмотів червоноармієць, що лежав біля піраміди. Блиснула шабля. Полялася на підлогу кров. Змішалася лайка з хрипінням...

— За землю, за землю,—як навіжений шипів Сивий, колючи вилами безборонних.

V.

Рипіли вози, під'їжджаючи до будинку глитая Сивого.

— Завтра на сході,—говорив до Сивого Байгурин,—оголосити народові подяку за активну допомогу в боротьбі з червоними.

— Раді стараться, ваше високоблагород'є,—відповів Сивий.

— Сідайте по сім на віз,—звернувся Байгурин до банди.

Під'їхала бричка з парю здорових, баских жеребців. Байгурин сів.

— Рушай!—коротко наказав.

Покотилися за бричкою вози широким Плосківським шляхом.

Біля балки, що простяглася у трьох верстах від с. Плоского, вози спинилися. Бандити шикувалися в балці.

— Повертайте назад,—гукнув Байгурин.

Вози завернули до Бичків.

Банда розсипалась і пішла на маленьке село Плоске, що випливало з сутінків. Легкий вітер доносив з села запах диму і собачий брехіт. Де-не-де блимали вогники наче маяки, що за ними згори спускалася банда до села.

У грудні 1921 року в Тирашпільській місцевій газеті було надруковано повідомлення, що кол. поручник Байгурин, організувавши банду на румунській території, зробив уночі наскок на села Паркани, Тернівку і хутір Бичок. У першій бою банду розбито, але сам атаман її встиг утекти до Бесарабії. Того ж дня в Тирашполі на Покровській вулиці в салку хоронили двацять пограничників червоноармії, порубаних бандою в хуторі Бичках.

ЗАЛІЗНА КІННОТА ЗАЛІЗНОГО ЛИЦАРЯ

Козак Батута

Гвардію першого Українського Радянського Уряду, або народного секретаріату, як він звався в 1917 році, були відділи червоного козацтва.

Перша Запорізька червоного козацтва ім. Французької комуністичної партії кінна дивізія, що відзначає нині свій десятирічний ювілей, бере свій початок від невеликого відділу червоних козаків, що виник у 1917 році.

В грудні 18 року група харківських більшовиків, маючи на чолі Віталія Примакова, забрала в ряди її людей, що залюбки, зі зброєю в руках билися разом з більшовиками проти гайдамаків за перехід від гайдамаків до більшовиків. Коні було взято в сутичках з Петлюрою, а крім того їх забирали козаки в глотах. Перший відділ червоних козаків розпочав свої перші тяжкі трудові дні.

Бойові будні розпочалися походами на Полтаву проти гайдамацьких полків. Червоні козаки Рад рушили проти „вільного козацтва“ Петлюри.

За Полтавою ішов Київ. Але якщо в 1916 році київські тюрми тримали в своїх мурах студента Примакова, то у 18 році отаман Примаков тримав київські тюрми в своїх міцних руках.

В люту морозну ніч, дніпровськими кригами, вграючи в тріщинах цих криг своїх витриманих бойців, прийшов відділ черв'яків у тил Києва на Курнівку. Червоногвардійці з піднесенням духом разом з козаками вдарили по гайдамацьких тилах. Червоний арсенал стікаючи останньою кров'ю відчув струмінь свіжого повітря. Муравйов ударив через мости, і київську петлюрівщину спіткав сумний кінець.

Увесь дальший шлях червоного козацтва від відділу на 100 шабел до дивізії, корпусу з тисячма бойців було пророблено під керівництвом т. Примакова, або, як козаки його звали—Примака. Політкаторжани і майбутній краший полковий отаман республіки, позбавлений у тюрмі газет, ставить тюремному начальст-

ву свій ультиматум. Начальство сміється з свого 18-річного в'язня. Тоді в'язень обертається в професора й з вікна своєї камери починає читати лекції на весь тюремний двір. Тема, очевидно, була не зовсім підходяща з погляду тюремної цензури. Але всі вимоги в'язня було цілком вдоволено.

На Дону білі козаки засіли за широкою рікою, відтягнувши свій берег мости. Кінець каната залишився на нашому березі, загубившись біля ніг забитого коня. Білі козаки тримають труп коня своїм метким огнем, не даючи нікому підійти до нього. Тоді Примаков плазми добирається до коня, хапає кінець каната і міст підтягується до нашого берега. Цим мостом пройшла піхота та червоно-козацький відділ.

На території „Української народної республіки“, що за неї самі петлюрівці жартуючи говорили: „ще не вмерла Україна від Шепетівки до Кривина“, гайдамацьке панцерне авто увірвалося в гушавину черв'яків, вносячи сполох до похитнух лав. Примаков схоплює полковий прапор і за його командою „всі до прапора“ черв'яки гуртуються навколо командира полка.

Деся в іншому місці по затишці в грязюці топнуть червоно-козацькі гармати. Червоні бойці над ними віддають свої останні сили. Пустивши руки додолу вони заявляють: „плакала наша орудія“. Тоді Примаков зізнає з коня і по пояс у воді починає копатися біля гармат. Черв'яки наполягли і „наша орудія“ рушила далі.

Ох і любили ж свого вождя черв'яки! В бою вони пильно стежили за своїм командувачем, всіляко стараючись захистити його. Коли в період розгулу анархо-бандитських зграй хтось бросив бомбу в черв'яків, один з них безоглядно став попереду Примакова і як губка вмоктав у себе весь пекельний набій.

Недурно в 18 році гетьман за голову Примакова пообіцяв мільйон крб. Проте, колишній вождь червоних козаків нині в Токіо як військовий аташе СРСР.

Німці мали підставу бути з нього незадоволеними. Мало того, що козаки нещадно душили гнобителів, краші салдати відходили до загону Примака. Ціла сотня німців пішла в „козаки“ з спартаківцем Маркутаном на чолі. Діялися чудеса — офіцери зраджували німецького кайзера і переходили на бік Жовтневого війська.

Примаков, залізний лицар, як звали його, знайшов у своїх лавах гідного собі заступника для першої дивізії.

Демичев—старий салдат, що мав всілякі російські бойові нагороди та два закордонних хрести, дослужився до прапорщика. Все своє знання, що дістав у старій армії, він віддав справі бойової підготовки чоти, даної йому в командування. Але, очевидно, в нього забагато було знань, як для командувача чотою і в короткий час через командувача полка та бригади він дійшов до дивізії, командуючи нею беззмінно 9 років. Це найстаріший командир найстарішої дивізії.

Черв'яки били не тільки Петлюру. Військо Денікіна чимало ззнало гірких хвилин від козаків. Коли рука Денікіна простягалась до Москви, черв'яки, зайшовши в тил його, вдарили по спині Денікіна. Душа білої кінноти незмінно холола, коли залізка черв'яків здіймалась угору. Дивізія дроздовців—врангелівська гвардія, зупинилась у Херлах, щоб вдарити в тил наших перекопських частин. І тоді тіла найкращих червоних козаків закрили білим дорогою.

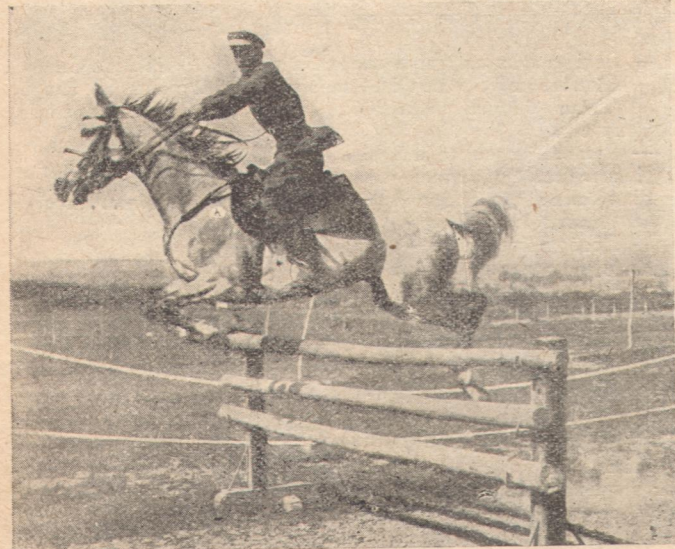
Поляки не раз були сполюшені несподіваним з'явленням черв'яків у їхніх далеких тилах. Коли поляки були на жмеринському шляху, черв'яки вже господарювали біля Збруча. Козаки

М. Демичев — командир і комісар Запорізької дивізії; командує 9 років

П. Р. Потапенко — командир бригади, кол. сільський коваль

Вправи черв'яків

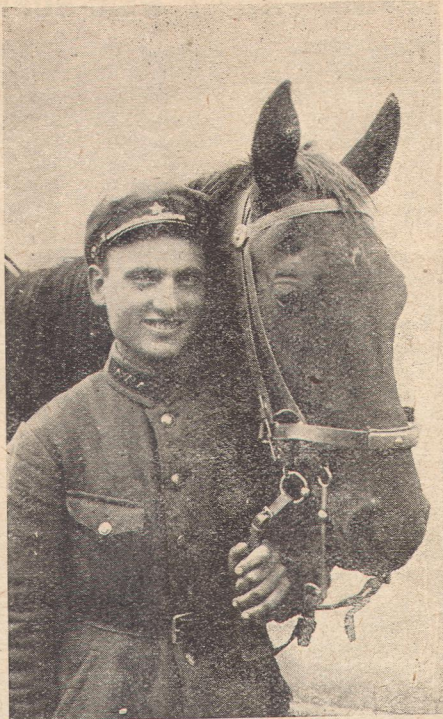
забрались до схилів Карпат, коли шлях з смертельним одчаєм обороняла білий Львів од лихих наступів Якіра та Семена Буденного.

Денікінські сині панцерники, навербовані з жовторотих горобченят українських гімназій, розвіялись як туман від одного з'явлення червонокозацьких полків. Десятки генералів бандитських отаманів, сотні офіцерів пройшли реєстрацію червонокозацьких шабел. Червінці рубали „не зважаючи на особи“.

Та були й гідні супротивники, супротивники билися не на життя, а на смерть. Сутички з січовиками, „вільним козацтвом“, баварськими панцерниками, офіцерськими полками дроздовців, марковцями, корніловцями, терцями, польською познанською піхотою, махновською вільницею коштували червінцям 3.350 забитих кращих бойців.

Смерть кожного з них як цементом з'єднувала тих, що залишилися. На зміну їм до лав червінців, палаючи огнем зненависти до гнобителів, добровільно йшли робітники й селяни визволеної України, поневоленої Галичини та Підкарпатської Русі.

Їхня кров забезпечила нам передишку. Їхня зміна остаточно вирішить питання, що стоїть перед нами: „хто кого“.

Тепер у запорізьців під керівництвом витриманих командувачів та стійких партійців провадиться безперервне тренування до майбутніх боїв.

У майбутніх боях червінці ще себе покажуть.

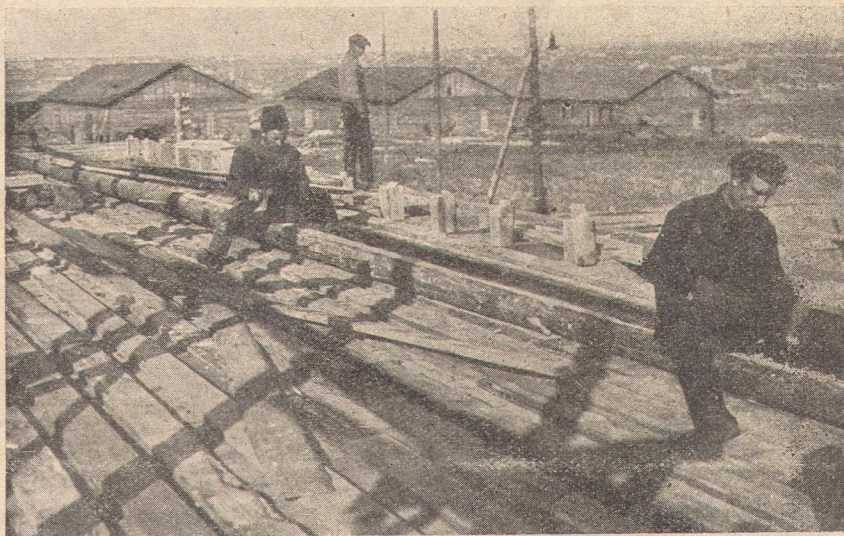
У майбутніх боях, що їх готують проти нас собі ж на загибель імперіалістичні хижакі всіх буржуазних країн.

Славетну історію загонів Червоного козацтва треба вивчити, знати й пам'ятати. А тому цілковиту радію мав член першого робітничо-селянського уряду, нині наркомос М. О. Скрипник, коли зауважує: „Від самого початку робітничо-селянської революції нема напевно жодної події, коли б на сторінках історії боротьби за пролетарську владу на Україні не було кров'ю бойців записано славетного імені Червоного козацтва. Червоні козаки знаменито виконували свої революційні обов'язки, від самого початку заснування в грудні 1917 року осередку червоного козацтва, нині загону „Червоних козаків імені Центрального Виконавчого Комітету України“.

... І тепер підчас святкування десятирічного ювілею десятої дивізії Червоного козацтва варто згадати, як організувалось і під якими гаслами творилось Червоне козацтво“...

БУДУЄМО ДНІПРОВСЬКИЙ КОМБІНАТ

Розпочато роботу 20 трьохповерхових капітальних будинків, що мусять забезпечити житлоплощею кваліфікованих робітників і службовців Дніпропетровського Комбіната. Ці будинки складуть перше ядро майбутнього нового міста „Велике Запоріжжя“. Одночасно закінчується будівля 30 загальногуртожитків для 2.000 тимчасових робітників, що працюватимуть з початку розгортання робіт. Протягом зими будуватиметься ще 60 подібних загально-гуртожитків, з таким розрахунком, щоб можна було дати житло 8000 робітникам. З грудня почне працювати тар-

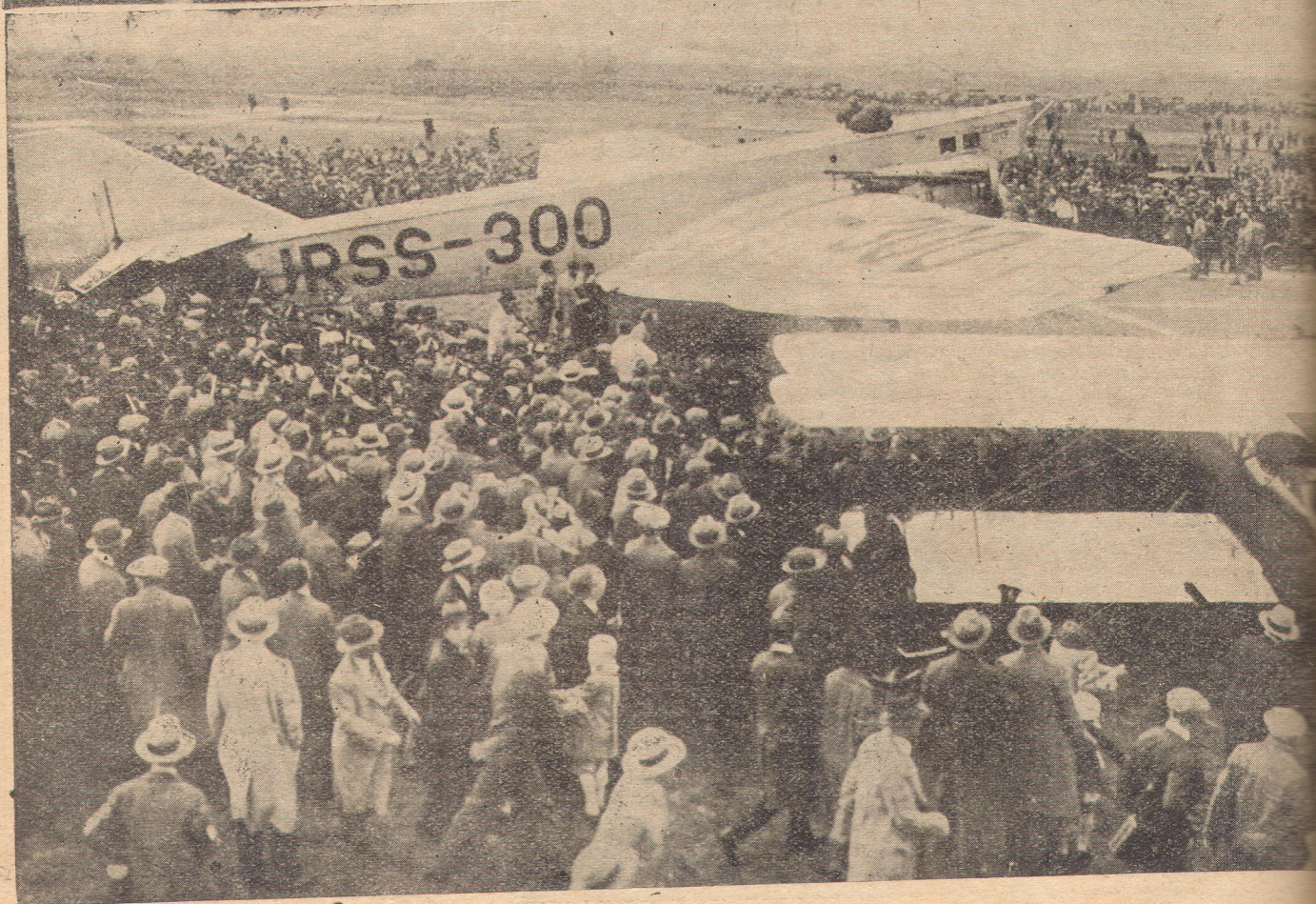
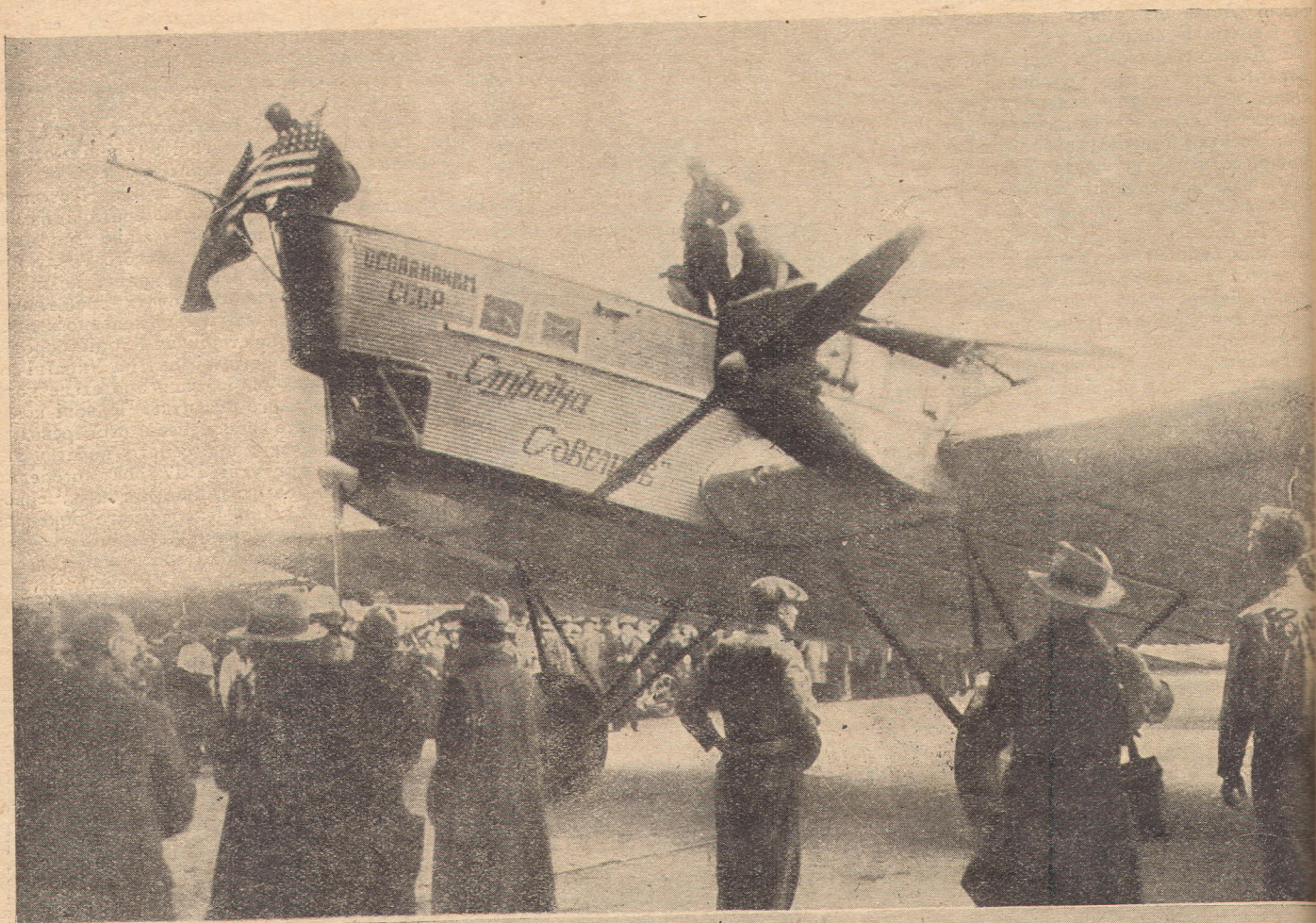
Почали будувати допоміжні заводи та житла

„Рус фото“

так. Усі будівельні роботи по створенню заводів комбінату, залізничних шляхів і житлових будівель провадиться окремими управліннями „Дніпробуд“. Перший—1930 рік—буде використано для підготовчого будівництва. Другий рік—розгортуться широким фронтом головні роботи по збудуванню комбіната, закінчення якого призначено до терміну пуску Дніпровської Електричної Станції. Таким чином уже тепер посиленням темпом провадиться роботу, що забезпечить повне використання енергії Дніпрельстану. Дніпропетровський комбінат—буде колосальним рушієм, що допоможе швидше перетворити Українську Соц. Рад. Республіку в країну сільсько-господарської в країну індустріальну.

Тимчасові робітники в таборі

На наших фотах подано момент, коли поруч радянського на аероплані вивішують американський прапор

НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

У царстві Юзефа І-го. Від Гааги до Гааги. Англійська казка про білого бичка

„Польська нежондем стов“ — це старе польське прислів'я не втратило своєї сили й наших часів. Навпаки, „нежонд“, порівняно до тих часів, коли кожен шляхтич мав право накладати на закони своє veto, посилюється. Сойм вірний своїм традиціям а від того, що замість шляхетних дідів, сидять у ньому не зовсім шляхетні онуки, справа мало змінилася. Хіба тільки „гонору“ в нинішніх депутатів сойму менше: слухають брудну лайку маршалка—і хоч би що...

Маршалек усе одвертіше натякає на те, що готовий покласти край грі в парламентаризм. Скандал, що розигрався під час відкриття сесії сойму, зовсім не був несподіваний.

Виступ озброєних офіцерів у сомі є лише наочна ілюстрація до словесних виступів Пілсудського.

Конфлікт між Пілсудським і соймом набув тривалого характеру. У Польщі ширяться вперті чутки, ніби сойм зовсім розпускають і конституцію проведуть зверху.

Зробити це Пілсудському дуже легко, бо навряд чи опозиція—насамперед ППС—насмільця стати на перешкоді. Дашинський, граючи в опозицію, завжди готовий цілувати руки пана маршалка.

Ясно, що ватажок ППС Дашинський не є супротивник Пілсудського. Коли ж доводиться грати в опозицію, то причина цього полягає в тому великому незадоволенні, що панує серед широких верств польського населення.

Перманентна економічна криза, жахливе безробіття, відсутність ринків збуту, технічна відсталість—цих причин цілком досить для того, щоб у країні панувала урядова криза. Пілсудчики бачать вихід зі скрутного становища лише в одвертій диктатурі і ще... у воєнній агресії. Проти кого скеровані авантюристські воєнні плани свідчить та скаженна кампанія проти СРСР, що її розпочала польська преса. Про це свідчить і підозріла метушня в таборі ундовців, цих вірних пісв польського фашизму.

Антирадянська демонстрація у Львові, напад українських фашистів на наше консульство—усе це сталося не випадково. Відсутність польської поліції „на місці дій“—найкращий доказ.

І хоч як намагається начальник східного відділу міністерства закордонних справ пан Голувко запевнити у „миролюбстві“ Польщі, а сам не може приховати того факта, що польська преса „перегинає палицю, нападаючи на СРСР“.

Не гавкали б собаки, коли б господарі цього не хотіли...

Ще й півроку не минуло, як закінчилася гаазька конференція, а вже розлетілася вщент угода, що була досягнута. Як тільки стало питання про деякі поступки Німеччині, у Франції розиграли чергову урядову кризу. Влада перейшла до рук уряду „твердої руки“ Тардье. Новий уряд вустами старого Бріана поспішив заявити, що евакуація третьої зони Райнщини станеться тоді, коли Німеччина розмістить свої репараційні зобов'язання на міжнародному фінансовому рин-

кові. Ця, так звана „комерціалізація“ означає не щось інше, як нові жертви з боку Німеччини. Розмістити свої зобов'язання по банках Німеччина тепер не може. А цим самим евакуація третьої зони відкладається надовго. Не пощастило Німеччині і з дотерміновим розв'язанням питання про Саарський басейн.

Німеччина знову біля „розбитого корита“. Зайвий раз розвіялися надії на доброзичливість переможців. Орієнтація на захід, що її так рекомендують соціал-демократи, призводить лише до нових поступок Франції. У Німеччині настало розчарування з усіх репараційних плянів. Цим пояснюється те, що націоналістам пощастило зібрати потрібну кількість голосів для всенароднього голосування питання про те, прийняти чи не прийняти плян Юнга.

Гаазька угода тріщить. І вже говорять про нову конференцію в тій самій Гаазі.

* * *

Тверголобі, як і слід було чекати, продовжують обстріл англо-радянської угоди. Почали вони з так званої „пропаганди“. Знову на сцені з'явився „Комінтерн“. У палаті громад „Комінтерн“ відмінюють на всі лади.

— А чи знає вельмишановний сер, що радянський уряд і Комінтерн—це одно.

— А чи зобов'язується радянський уряд, що Комінтерн не провадитиме злочинної пропаганди.

„Вельмишановний сер“, він же Артур Гендерсон, сам має „зуб“ проти Комінтерна. У своїй промові він так висвітлює питання про так звану „пропаганду“, ніби радянський уряд у якійсь мірі відповідає за діяльність Комінтерна. Зрозуміло, що радянський уряд аж ніяк не погодиться з такою думкою. Хіба уряд Мекдоналда відповідає за діяльність 2-го Інтернаціоналу? А ніхто інший, як сам Гендерсон був нещодавно головою цього самого Інтернаціоналу.

Гендерсон сам у своїх виступах у палаті громад доводив, що зв'язувати політику радянського уряду з діяльністю Комінтерна—нісенітниця. Тепер Гендерсон чомусь говорить інше. Цим самим він підтримує тверголобих, що завели свою казку про білого бичка, казку, що вже розповідають її кілька років, а кінця все нема.

Радянській суспільності ця казка вже надокучила. Посол СРСР в Англії тов. Сокольников, мабуть, попросить, щоб цю казку вже скінчили.

* * *

У Брюсселі нині відбувається сесія президії II інтернаціоналу, „соціалістичного“ об'єднання, що його вже важко відрізнити від фашистського інтернаціоналу. На сесії виконкому ухвалено резолюцію, що скерована проти СРСР і повна найганебніших вихваток та обмовницьких вигадок. І хоч і ухвалюються на цій і на попередніх сесіях резолюції проти фашизму, проте цим резолюціям ніхто не вірить. А ще дурною рукою соціал-зрадники ухвалюють всякими силами запобігати „крівавого конфлікту“ в Австрії між тамтешнім урядом та фашистським гаймвером.

К. Нович

Тов. Сокольников, посол СРСР в Англії

Новий мінізаксправ Німеччини Курціс

Англійський посол в СРСР сер Есмонд Овій

НЕЗВЫЧАЙНА ПРИГОДА

Нарис А. Гаррі

Малюнки худ. Малоштанова

З Кройдонського аеродрому, чепурного, але холодного й непривільного, як і все в Лондоні, ми з майором Райтом поїхали свідати до королівського аероклубу. В Англії все те, що хочуть вирізнити з оточення, що повинно звучати особливо поважно, звичайно називають—„королівським“. Існують одночасно і майже на рівних правах: королівська фльота і королівські курчата в сухарях, королівські стрілецькі полки, королівське сукно і королівські ключки для хокею. Така очевидна профанація монарха так само мало бентежить англіїців, як італійців—присутність портрета Муссоліні у вестибюлі дому розпусти „Імперіал“ у Римі.

Майор Райт—один з найвидатніших пілотів сучасної Англії, за химерним збігом носить, по-англійському гучне, прізвище двох нещасних братів, що їм судилося стати жертвою нещастя свого віку. Брати Райт увійшли в історію авіації лише після своєї смерті, сучасники втоптали їх у болото, нащадки—звеличили.

Майор Райт щасливіший від своїх великих однофамільців. Він тепер цілком забезпечена людина, дістає певно не менш, як 15 тис. фунтів стерлінгів на рік самої плати. У нього—власний будинок, власний автомобіль, аероплан. Він, по скінченні війни, здобув вищу технічну освіту і зараз є одним з директорів найбільшої англійської авіабудівельної компанії Фері.

У нього типове обличчя англійського джентельмена, кого королівська служба і змагання до надбання поставили на той життєвий шлях, що примушує людей спеціалізуватися в боротьбі зі стихією. В уявленні майора Райта за стихію частогусто можуть стати—люди. Предки його, з обличчям, паленим вітрами п'ятьох океанів, свого часу підготували ґрунт, щоб Британія нині панувала над морями. Містер Райт—закінчений тип сучасного пірата—колонізатора. Предки його діяли за допомогою важких мушкетів, трюхповерхових парусних галер і гармат, заряджуваних з дула.

Містер Райт проробив свій життєвий шлях на складних апаратах з тисячосильними моторами. Він—дуже культурний пірат. Крім того, він—мій ворог: поводженням, вихованням, складом думок. Зі мною, радянським журналістом, він порався тому, що майор Райт поперше—джентельмен, а я його гість, подруге, він авантюрист, культурний авантюрист і його ваблять надзвичайні пригоди. А знайомство з людиною, що прилетіла на більшовицькому аероплані з Москви, є з погляду англійського джентельмена цікава й не безпечна пригода.

У майора Райта ставелі сірі очі, він невисокого зросту і по літньому худорлявий. Колір обличчя в нього смуглявий, він багато років прослужив в Індії й Аравії. Там він проходив школу колонізаторського хисту. У нього молоде обличчя з головою майже зовсім сивою: англійські жінки певно вважають його за красуня.

Майор Райт, звичайно, дуже ввічливий. Коли ми півгодини тому літали з ним над Лондоном на малопотужному аероплані „Мод“, що ним він керує з майже недлюдським хистом, у хвилини найкрутіших віражів, на критичних кутах мертвих петель, я чув у мікрофоні трубки його спокійний голос:

— „Вас ніщо не непокоїть“?

Мені чомусь спав на думку в ці хвилини голяр одеської пересильної тюрми, що теж любив ставити голосом, не позбавленим деякого ехидства, це стандартне голярське запитання в'язням, що їх він голив бритвою, тупою, як його думки.

А в тім, віражі майора Райта мене ані трохи не турбували. Він дуже добрий пілот і відомий тим, що жоден літун у світі не керував такою кількістю апаратів різних систем, як він.

Майор Райт везе мене власним автомобілем Рол-Ройс крізь туманний Лондон, повз котеджі, подібні один до одного, як дві краплі води. Свіжа людина мабуть збожеволіла б від цієї гнітючої одноманітності. Десятки вулиць нічим не відрізняються одна від одної, сотні, тисячі двохповерхових сіро-зелених будинків з палісадниками подібні до сотен і тисяч таких самих будинків. Мені від цього стає сумно, але в цих будинках, що нагадують цвинтарні склепи, сотні й тисячі людей культивують своє маленьке міщанське щастя. Тут зростають майбутні помічники майорів Райтів, що гадають утримати в своїх руках світ, завойований предками.

Ми розмовляємо. Містер Райт захоплюється радянськими літунами, він знає багатьох з них, деяких особисто, інших—з чуток. Багато радянських літунів—дуже знамениті, їх знають і цінують в Англії. В устах мого співбесідника це—найбільший комплімент, що його може встоятися простий смертний.

Майор Райт у Парижі познайомився з Чузовським. Дуже славний юнак, і чудово проробив операцію. Тільки ледве ча була радія рятувати Нобіле: боягузам не треба допомагати, скоріше за все—треба було залишити його вмирати серед криг, як собаку. Більшовикам, з їхнім примітивним уявленням про справедливість, було найлегше це проробити.

Я не перечив своєму співбесідникові. Нехай у нас буде—„примітивне уявлення про справедливість“. З майором Райтом звичайно, можна сперечатися, але переконати його неможливо. Та й навіщо? Він людина цілком закінченого складу думок. Нам з ним все одно не по дорозі.

Приміщення королівського аероклубу парадоксальне, є багато дещо в сучасній Англії. Від нього віє холодом старовинних англо-саксонських будівель, холодом Говера й Вестмінстерського абатства і одночасно—особливою, специфічною теплотою місць, що правлять за зборище для людей, які щохвилини ризикують життям. Це—атмосфера матроських шинків цілого світу, конспіративних кватир людей підпілля, клубів дієвої армії.

Відвідувачі цього місця носять строгі костюми чудового крою. Англійські офіцери, а тим більше літуні не одягають без потреби військової форми. Це—традиція. Поза своїми аеропланами вони такі самі, звичайні джентельмени, як і інші англіїди.

Лише одна характерна риса. В Європі, на вулицях, в кав'ярнях, у театрах, університетах, на біржі і в парламенті рідко можна зустріти людину з нормальним зором. Чоловіки, жінки й діти здебільшого короткозорі або далекозорі. З десяти чоловіків—дев'ять носять окуляри. Це неминуче, бо це—вирод

ження, дегенерація панівної класи. В королівському лондонському аеро-клубі зовсім не було людей в окулярах, всі відвідувачі цього місця—люди з ідеальним зором, тут — збірка ідеальних людських механізмів для боротьби зі стихією, для війни.

Мені показали кількох знаменитостей. Люди, що літали через океан, горіли в повітрі, збили десятки ворожих апаратів, рекордсменів шуктості, довгочасності польотів, мандрівників піднебесся—рекордсменів височини. Знаменитості пили коктейлі або грали на біліярді і в шахи. Більше на біліярді, ніж у шахи: людина-птах не повинна багато думати.

На стінах аеро-клубу розвішано старовинні гравюри, що малюють історичну картину народження авіації й повітроплавання: Дедал і Ікар, брати Монгольф'єри, Леонардо да Вінчі.

Тут цілий мартиролог піонерів літної справи, жертви непереможеної ще повітряної стихії, жертви багатьох інквізицій, мстивого нещастя забобонної юрби.

На спеціальному постаменті з червоного дерева—монументальна скульптурна композиція з бронзи на чорному мармурі: келіх Шнайдера, славнозвісний перехідний келіх, світовий приз за граничну шукткість разом з великою грошовою нагородою, що його заповідав чужак мільйонер потопству літунів.

За останні роки, під час тренування для конкурсу на келіх Шнайдера в Америці, Англії й Італії розбилося понад 100 літунів. Мармурова підставка келіха списана

кого твору мистецтва. Майор Райт зніяковів, він не пам'ятає. В Англії мало цікавляться скульптурою. Ім'я митця не має значіння. Серед інших знаменитостей, мені показали в ресторани аероклубу старого літуна, що закінчував свій сніданок. Йому було на вигляд щось із 60 років. Його зморщене обличчя спогадів жахливий тик. Йому важко було користатися з ножа й виделки, руки йому безнадійно тремтіли.

— Вони завжди йому тремтітимуть — сказав мені майор Райт, — його не можна вилікувати. Він ніколи більше не літатиме, а був чудовим пілотом. Колись збив 24 німецьких літаки. А тепер це руїна.

Мене зазнайомили з руїною. І поки холодно — байдужі офіціанти міняли запітнілі бокалі з пивом, він оловів мені трагедію свого життя. Він не був старим, йому було лише 32 роки.

Він літав у Судані. У Судані тоді повстало якесь арабське плем'я. Він вилетів на розвідку на нищильнику з кулеметом. Величний і гарячий був світанок у пустелі. Апарат був новесенький, тільки-но з заводів Фері.

Під ногами розіслалась пустеля, осяяна яскравим сонячним промінням. Роз'їзди повстанців панічно тікали, почувши дзижчання мотора. До села, розташованого в оазі, йому не довелося ні разу стріляти: дикі берберійські коні й білі верблюда тікали, жахаючись, від невідомого велетенського птаха.

Несподівано апарат утратив керування. Це трапилось раптово, як удар грома. Керма повисли безсило в повітрі. Його охопив жах. Кермо працювало, але апарата нестримно хилило вниз, він скоро пішов сторч.

Унизу, затаївшись у піскуватих ярах, на кожнім кроці, були вороги, вороги саме з того села, що його він щойно обстріляв. В повітрі була смерть неминуча. Надлюдським зусиллям волі та м'язів він вирвав апарат зі сторчового положення і спустився на пісок. Відразу засвітили кулі. Повстанці зрозуміли, що з апаратом щось скоїлось, що літун опинився в безпорадному стані, і оточили його тісним кільцем. Він на швидку перевірив керма: все було справно й разом з тим, він твердо знав, що апарат втрачає керування в повітрі. Це було нез'ясовно, як фатум.

Повстанці наближались, одна куля пробила крило, друга розстрожила захисне скло. Смерть у повітрі була бажаніша за смерть від руки ворога. Він знову знявся в повітря і полетів додому, до своїх.

Протягом дальших півтори годин його одинадцять раз кидало сторч, сім раз він сідав зовсім знесилений і знову відиривався від землі, загнаний ворожими кулями. І все ж апарат був цілком справний, він знав це напевне—і разом з тим що десять хвилин він падав.

Холодний піт зливав його, від напруження він наскрізь прокусив губу і нарешті долетів до англійського розташування. Друзі розв'язали його й спустили на землю. Він оповів їм все і знепритомнів. Йому повірили, бо знали, що був він чудовим пілотом.

Апарат приставили до майстерень. Його оглянуло кілька комісій з фахівців. Ті, хто знімався на ньому в повітря, чудом уникли смерті. Апарат був цілком справний.

Причину було виявлено випадково. На покритті фюзеляжа (тулуба) виявився зіпсований замок одного люка. Люк цей з

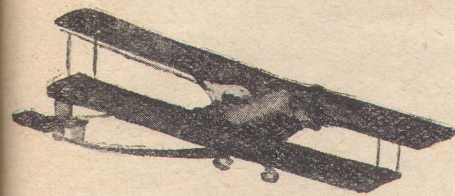
власного почину відкривався в повітрі і кидав апарат вертикально вниз, на землю. На землі покриття люка закривалась і все було знову гаразд.

Літун два роки лікувався у психіатричній лікарні. Вилікувати його не можна.

Ми з майором Райтом попрощались з ним і пішли.

срібними таблицями, іменнями переможців і датами перемог. Ці написи спокійно лежать на чорному мармурі, як надмогильні плити. Останній чемпіон келіха Шнайдера, що пролетів свою дистанцію з шукткістю 617 км. за годину, лейтенант Орлебар, підійшов до нас. Ми привітались. Він почастивав мене єгипетською цигаркою, що дурманить, як хлороформ.

На чорних мармурових скелях дві людських постаті повалені на землю в корчах передсмертної агонії. Над ними ширяє бронзовий янгол смерті, що цілує їх у губи. Безумство різбляра надало формі янгольських крил контурів несних поверхней всевітньо відомого англійського нищильника "Нетер". Скульптура символізує поцілунок смерті. Скульптор умер в будинку божевільних. Я цікавлюсь іменем творця цього вели-

КАВКАЗ, СЬОГОДНІ

ЯК НАРОДЖУЄТЬСЯ СТОЛИЦЯ

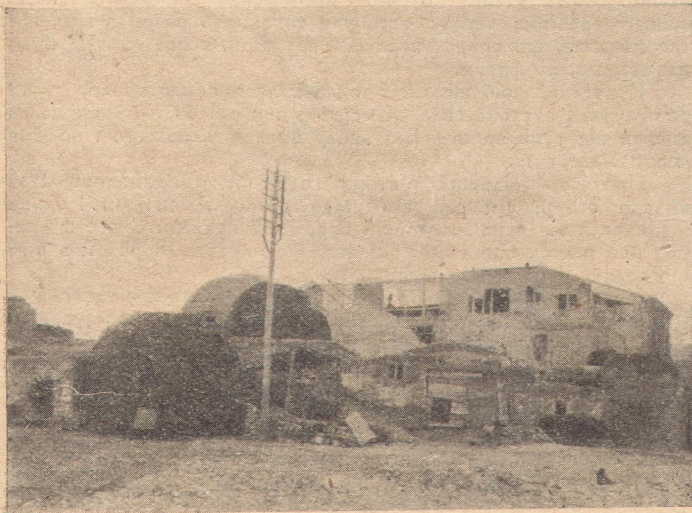
Нарис Ол. Полтарацького

Фота Д. Сотника

До революції Кавказ був звичайнісінькою сумою кількох губерній і орудував ним „наместник его императорского величества“. Нині—одне Закавказзя—це федеративна республіка, до її складу входять шість республік плюс дві автономні області. В більшій з них 2700 тис. населення, в меншій—90 тисяч.

Кожна з цих республік має свою столицю. Разом—вісім столиць.

Вісім Раднаркомів. Вісім Наркомосів. Вісім центрів господарчого й політичного життя. Вісім локомотивів, що тягнуть вперед Закавказзя. В наслідок цього Какавказзя йде вперед в вісім разів швидче, ніж воно йшло б з одним лише центром.

Старий Єриван. У його будинків на чатах стоять стовпи телеграфу

* *

Підїздити до Єривану надзвичайно вигідно: шлях до нього лежить узгір'ям. Самий Єриван—у влогвині й з авто-шосе можна побачити всю столицю одразу.

Коли ми нарешті побачили Єриван—ми злякано запитали в шофера:

— У чім річ? Тут недавно був землетрус? (Треба сказати, що ми їхали на Закавказзя з егоїстичним сподіванням натрапити на землетрус і дати першу телеграму-блискавку до Віс-тянської редакції. На щастя, наші надії не виправдилися).

Шофер відповів:

— Та який там землетрус! Просто—будується моя столиця.

Цей діалог виник тому, що справді вся площа столиці нагадувала розворушену купу каміння. Всюди, з усіх боків було видно лише будівлі в рештованні, цілі розрушені вулиці, безліч зруйнованих будинків.

Ми вїхали в місто й наш шлях лежав між рештовань, над нами кипіла будівельна робота, на вулиці сипалися уламки каміння, пробігали будівельні робітники; коли б не це, ми могли б подумати, що то сиплються на нас уламки будівель від землетрусу й на всі боки розбігаються налякані міські мешканці.

Затхатне місто Єриван нині цілком заново перебудовується. Розмах будівництва тут надзвичайний і місто перебудовується наново в усьому розмірі. Почато його наново з центру.

Нове будівництво в Єривані: новий будинок влаштовано позади старого, щоб, коли той знесуть—в Єривані були широкі пішоходи-

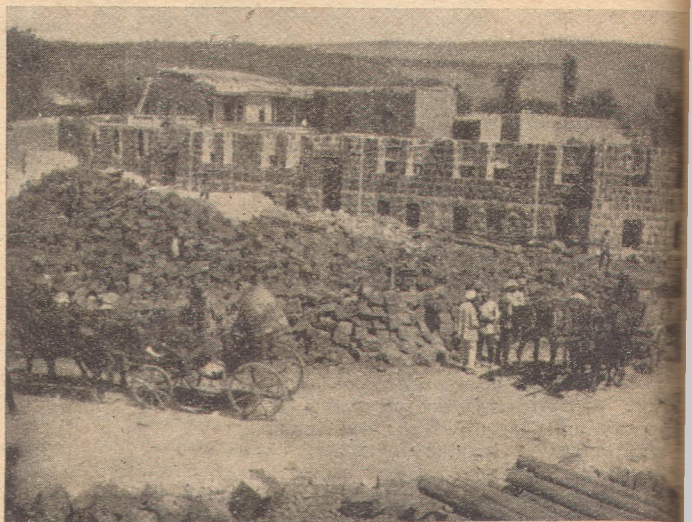
У центрі—проспект Абов'яна з обох боків встатковано нові ми будинками, частину з них якраз добудовується, як наприклад готель, що зробив би честь навіть Харкову.

Треба сказати, що до революції в Єривані жило щось із сорок тисяч населення—нині ж населення досягає до сотні тисяч. Огже, Єривану конче довелося цілком перебудовуватися.

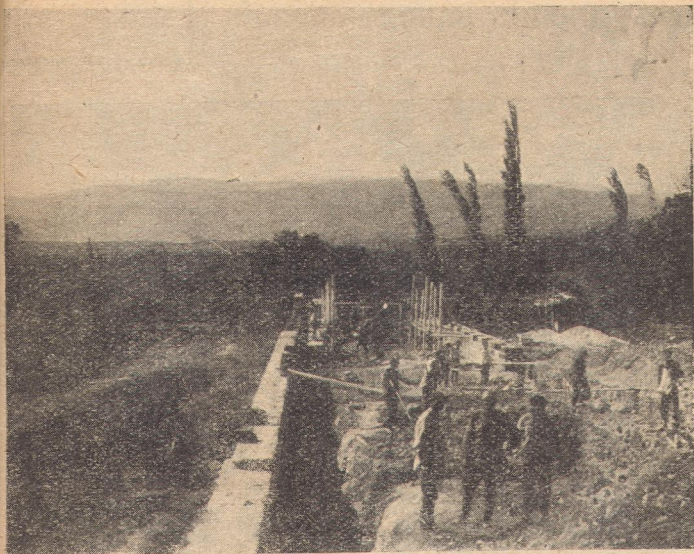
Що являла раніше собою центральна міська вулиця? Ми зазнали будинок на проспекті Абов'яна, підпертий стовпами до того, що він нагадував собою внутрішню сторону якоїсь декорації. До перебудови все авеню було з таких будинків. Нині ж по Абов'янівському проспекту заборонено їздити автом та візникам—бо на ньому постійний величезний рух пішоходів, і міськомгосп вжив заходів до відповідного регулювання міського руху—це все там, де раніше ходили лише ішаки й де лише дзюрчання ариків порушувало мертву тишу.

Від Абов'янівського проспекту розходяться бойові ділянки будівництва. Вже збудовано столичну кіно-фабрику, (вона продукує поки що, правда, жажливі фільми), установи, наркомати, лікарні, будинки трестів, а на певній відстані від міста розташовано вже заводи—великі, просторі будівлі хлопкової фабрики, карбідного заводу і інші. Неподалеку розташовано місцевий ГЕС, що дає енергію промисловим заводам.

На схід від центру міста розбито широкий бульвар, що посередині його стояв колись собор. Тепер собор урочищем зрівняно з землею, а на його місці поставлено два камені з на-

Цілі квартали нового Єривану виникають на місці старих будівель

Будівництво захоплює й околиці Єревану

писом: „Тут буде влаштовано пам'ятника проводиря" Закавказької революції“.

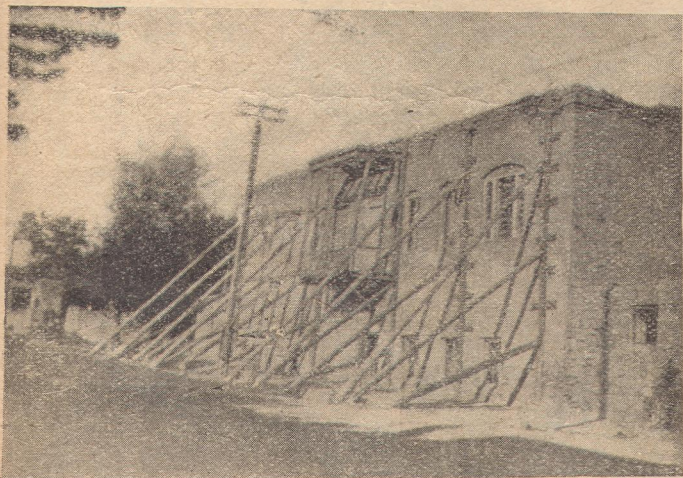
Столиця вимагає широких вулиць. Через це, коли будуть новий будинок, то плянують його позаду будинку старого, з таким розрахунком, щоб по знесенні старого будинку лишився широкий пішохід, як і личить столичному.

В Єревані є вже своя національна консерваторія, свій національний театр, що стоїть на дуже високому мистецькому рівні й є також гордість усіх вірменських культробітників—свій національний симфонічний оркестр. До речі, про нього. Цей оркестр організовано з національних інструментів, але росташування інструментів в основі європейське, тоб то використано найефективнішу організацію оркестри.

Єреван спішно будується—для того, щоб його зовнішня форма не відставала від змісту. А столиця пролетарської Вірменії має тепер зовсім новий зміст.

Соціалістична Вірменія вперше об'єднала в одне ціле (територіально) вірменських робітників культури. Царська влада з її гнобительською політикою примушувала багатьох вірмен, переважно з опозиційно настроєних, виїздити за межі руської частини Вірменії до Туреччини, Англії, Німеччини, Франції, Америки. Нині радянська влада дала змогу нормально розвиватися національній культурі Вірменії й до неї почали з'їжджати всі емігранти, що в туманному Лондоні, веселому Парижі, шумному Нью-Йоркові пам'ятали про камінні сади Єревану. Вони приїхали до своєї столиці й не пізнали її: настільки зросла вона за часів пролетарської влади.

Але більше того—навіть з Турецької частини Вірменії приїждять сюди масами ті, хто зрозумів, що справжня Вірменія—то є лише Вірменія радянська. Приїждять навіть тепер, коли національна ворожнеча між турками та вірменами не вибухає з такою неймовірною лютістю, як це було за часів війни. Тоді вірмени втікали з Туреччини за правилом: „хоч би гірше аби інше“, втікали від ятаганів турецьких бандитів під нагай царських жандарів—нині вірмени переселяються туди,

Не будинок, а просто таки тінь старої Вірменії

де вони знають—вони справді потрібні своїй батьківщині, де вони можуть у нормальних умовах творити свою державу й свою культуру.

І от вірменин, що вчився в Парижі музики, але разом пройшов пекло й чистилище пролетарської ідеології на Сітроєвому авто-заводі, приїждить на батьківщину й стає тут функціонером пролетарської культури. Таких є дуже багато. Але є й інші вірмени. Наприклад, частину будинків в Єревані будується коштом вірменської буржуазії, що сидить за пролетарським кордоном і фінансує будівництво: не стільки з любови до вітчизни, скільки очевидно з далеко не плятонічних розрахунків на уявлювану зміну влади в Вірменії, коли можна буде мати в власній столиці такі прекрасні будівлі й відчувати себе „першим громадянином Вірменії“. Радянська влада будувати будинки кошти чужоземців дозволяє, що ж до відновлення буржуазного ладу в Вірменії—має свою особливу думку.

— У розмові з замнаркомосом Вірменії т. Егіязаровим ми розмовляємо про культурне будівництво в Вірменії. Він розповідає нам про факти, що примушують нас хопатися за голову, й про досягнення, що сповнюють нас пошаною до наших вірменських братів.

— На сьогодні,—каже він,—серед курдів, що їх до 30 тис. живе в Вірменії, є одна письменна курдянка. Це дуже утруднює нам ліквідацію неписьменності, проте, на кінець п'ятирічки не буде жодної неписьменної курдянки. Раніше не було зовсім курдської абетки. Нині нам її виробила Всесоюзна Академія Наук і нині нам порівняльно легко ліквідувати неписьменність у такого відсталого народу, як курди.—Цього року нам збільшують асигнування на освітню роботу, при чому на ма-

На місці цього масиву повстануть нові європейського типу будинки

совий сектор—на 100%, а разом сектор НКО посідає в республіканському бюджеті—25%, а в місцевому—43%.

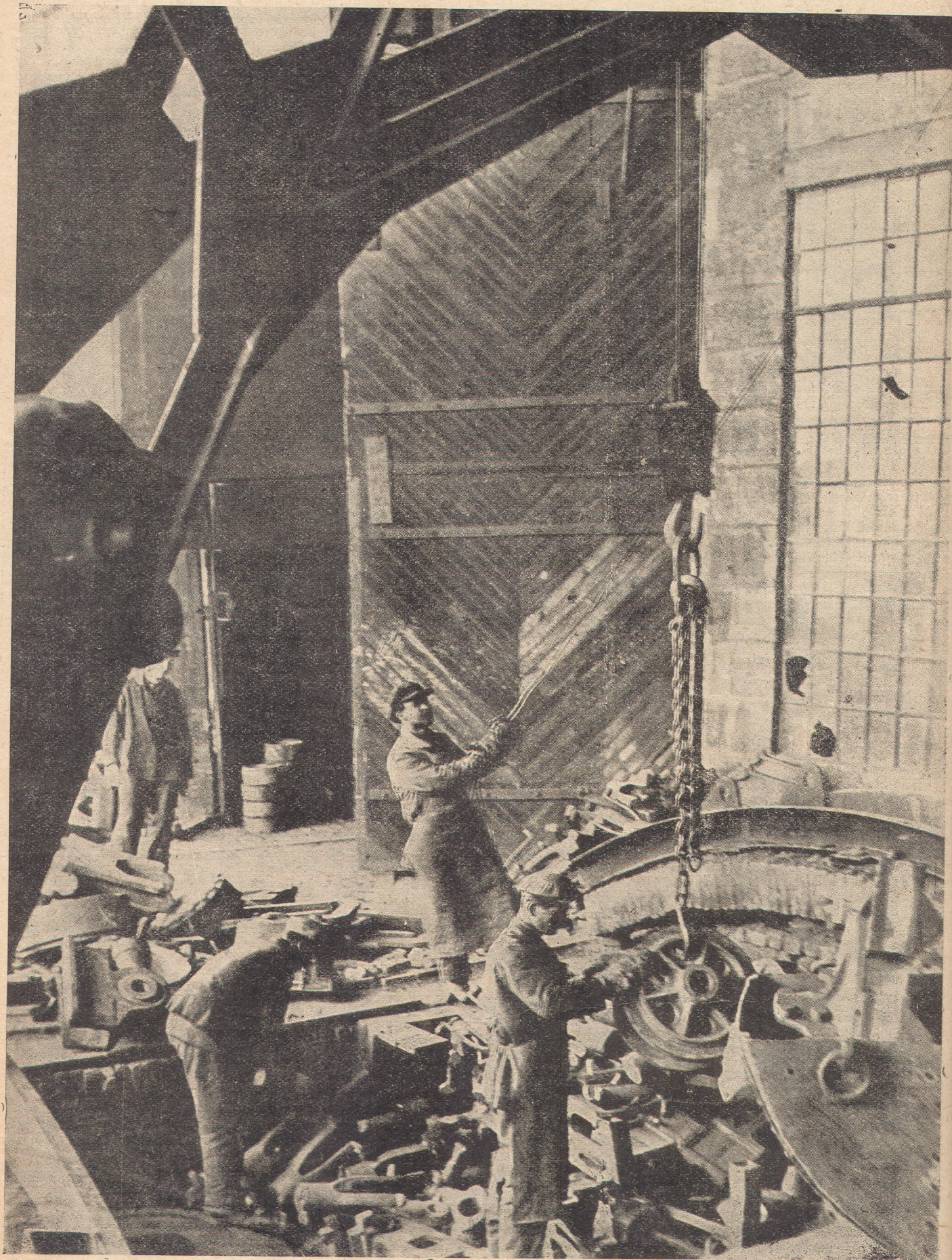
— Про величезні досягнення в справі земельній розповідає нам наркомзем Вірменії. Цього року в Вірменії проведено землеустрій на 37%. Землеустрій буде закінчено також з п'ятирічкою, а тоді можна вже буде говорити реально про перебування сільського господарства на соціалістичних принципах. Держплан СРСР орієнтовно призначив на закінчення землеустрою 7 і 10 років, але ми випередили вказані темпи. Так само й щодо колгоспів: їх недавно було всього сім, тепер 190, а на кінець року буде понад 250. Зараз плянується наново чимало сел, що наново засновуються й НКЗем в основу їх планування кладе вже соціалістичні умови життя. Село в цих плянах розуміється вже як один колектив, а не як купа відокремлених дрібних господарств. Поза пляном будувати заборонено, отже вже тепер наркомзем зважає на соціалістичні умови майбутнього сільського життя.

Нарком багато ще розповідає нам про машинізацію села, про всебічну допомогу бідняцьким господарствам і колективам, про хлопкові й інші технічні культури. Його слова розкривають перед нами картину безупинного зросту соціалістичного сектору селянської Вірменії. Фаланги тракторів, розпаянана земля, гектари технічних культур стають перед нами як невимолима лава аргументів за зріст радянської Вірменії.

Ми йдемо Єреванськими вулицями. Вечір. Горять вогні в будинках ЦК вірменської компартії. Тут день і ніч працюють над складними питаннями переродження країни з селянської в індустріальну.

Горять вогні столиці.

Єреван має право так називатися.

На ливарному дворі

МАСОВА ДЕМОНСТРАЦІЯ РОБІТНИКІВ У ЛЮСТГАРТЕНІ

Наперекір намаганням соціалдемократів свято 12-го жовтня пройшло у всіх робітничих центрах Німеччини і зокрема в Берліні вельми врочисто.

З'ІЗД ТРУДЯЩИХ ЖІНОК НІМЕЧЧИНИ УХВАЛИВ БОЙОВИЙ ПРОГРАМ РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ

У Берліні відбувся перший з'їзд трудящих жінок. Виявилось, що революційний рух серед жінок, зокрема безпартійних, значно зріс. Велике піднесення викликав несподіваний виступ представниці СРСР т. Степанової, що її з'їзд вітав гучними оплесками і співом „Інтернаціоналу“. З'їзд однодушно ухвалив бойовий програм революційних дій, що чітко зазначає головні етапи роботи серед жінок. На нашому фото вгорі праворуч—відкриття з'їзду.

РОБІТНИКИ СТРАЙКУЮТЬ

На берлінському заводі фірми „Лоренц“, що виготовляє радіо-апаратуру, виник страйк робітників. Страйкарі вимагають збільшити зарплату на 10%.

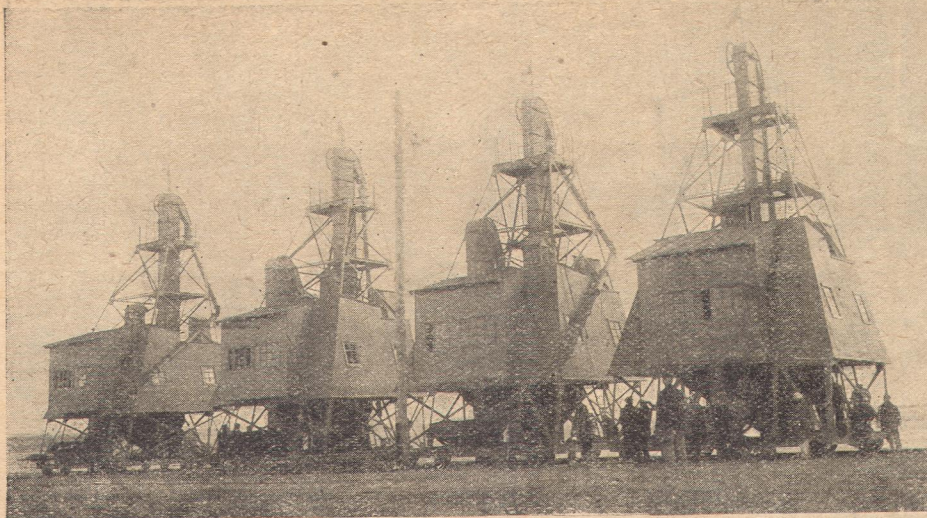
На фото—Пікети страйкарів біля входу в завод „Лоренц“

ДО МУНІЦИПАЛЬНИХ ВИБОРІВ У БЕРЛІНІ

У Берліні відбулися організовані компартією масові демонстрації безробітних у зв'язку з муніципальними виборами. На фото—демонстрація. На плакаті змальовано робітника, скерованого на будинок Берлінського муніципалітету. Напис на кулаці: „Геть“!.

Цими днями німецька компартія організувала в Берлінському цирку Боша „День Роте Фане“, що пройшов з великим піднесенням і успіхом. На фото—цирк Боша під час зборів. Біля входу плакат: „Роте Фане“—рупор класово свідомого пролетаріату веде боротьбу: а) проти імперіалістичної війни; б) за оборону Радянського Союзу від капіталістичних урядів і за диктатуру пролетаріату; вибирайте 17-XI кандидатів комуністичного списку!“

Радянські перевантажники збіжжя

ПРИЙДЕ СИЛА КОРАБЛІВ

Нарис Йосипа Осипова

Останнього разу я бачив механіка Ламзаки, славного Станіслава Ламзаки, в прокуреній зачовганій кімнатці портового осередку. Станіслав базикав з керсправами. Фантазував.

— Іде Ламзаки на Азнафць... Механік на нафтоналивну кораблю. Це тобі не кицька наплакала...

Керсправами заходився сміхом, а в проміжках яросливо підшивав якісь папери.

— Куди тобі, дивак маринований! На Азнафту! Отак на тебе там і ждуть. Де це Станіслав? І кубрик почистили для Станіслава Ламзаки. Ех ти, селітра!

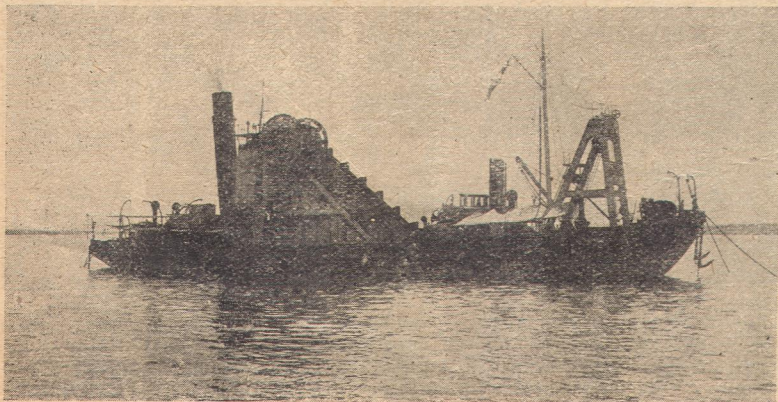
Ламзаки винувато посміхався і, не ображаючись, приставав до керсправами.

— Осередок пустить? Кази, не смійся!

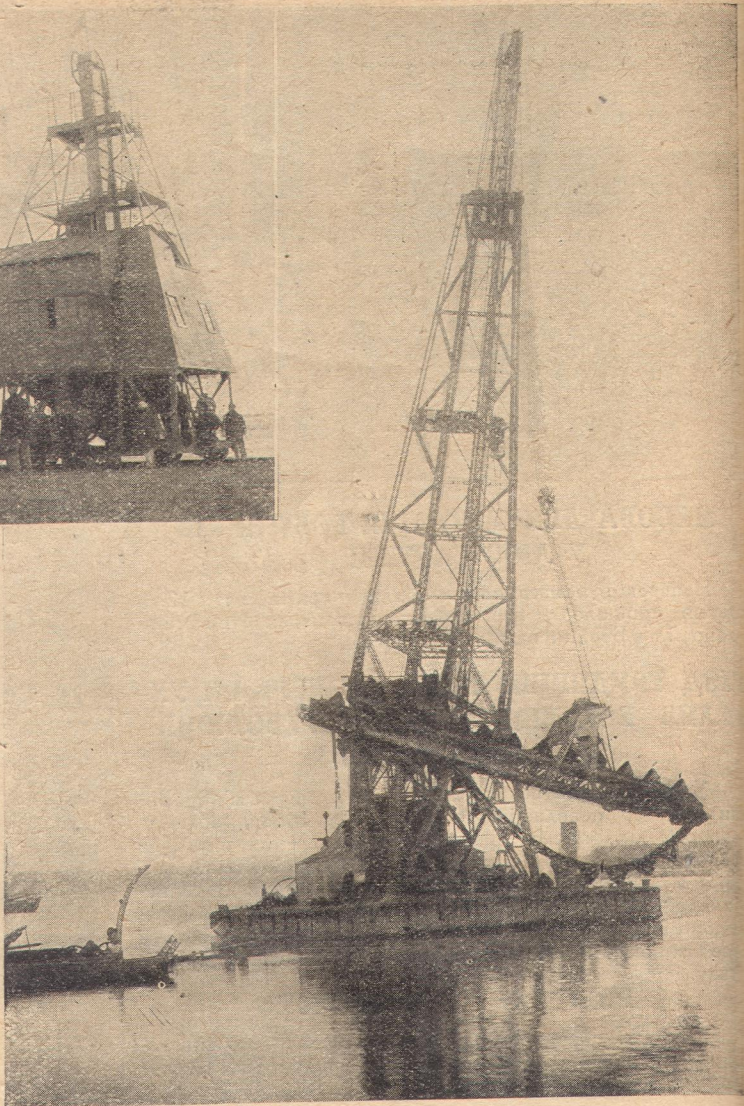
Я бажав Станіславу щастя. Я й зараз шлю його мріям палке привітання й вірю, що вони здійсняться. З маленького портового катера ми дивились з ним на вантажні кормища „Лорені“ й „Комітану“. І разом раділи чужоземним гостям. Ці похмурі, чорні вантажники принесли до Миколаївського порту перший дух справжнього портового життя. Вони не хотіли пустити на свої палуби грека Ламзаки, бо боялись більшовидької зарази. Вони зберігали своїх матросів, чорнооких неаполітанців та білобрових англійців від помадків інтернаціонального кліюбу. Але вони помилились. Матроси чужоземних вантажників вирішили мудро: „Якщо гора не йде до Магомета, то Магомет прийде до гори“... Вони прийшли весміливі й обережні, а в очах була незвичайна цікавість. Цю цікавість було вдоволено.

Мрії Станіслава вийти в далеку плавбу і знову, як десять років тому, прокладати невидимі шляхи в океанах, через Сингапур та Шанхай—схожі на мрії всього порту.

Ось стоїмо ми з Онисимом Федоровичем Бойком біля вікна кімнати заступника начальника порту. За вікном невисокий паркан, а понад ним рідкий гай з щогола та димарів. Небо вибагливо перерізано ниточками антен. Порт тихий і безлюдний. Онисим Федорович одводять очі від сумного краєви-

Земдечерпалка „Лісовий М“ поглиблює портовий канал

Плавний звід у порті

ду, іде до свого стола мовчки, без сантиментальних відхань та звизання плечима. Він сідає, проводить квадратною долонею по криштально-чистому склу, що лежить на столі й говорить:

— Ми цілком спокійні. Правда на наших боці. Ми чекаємо й ми дочекаємося.

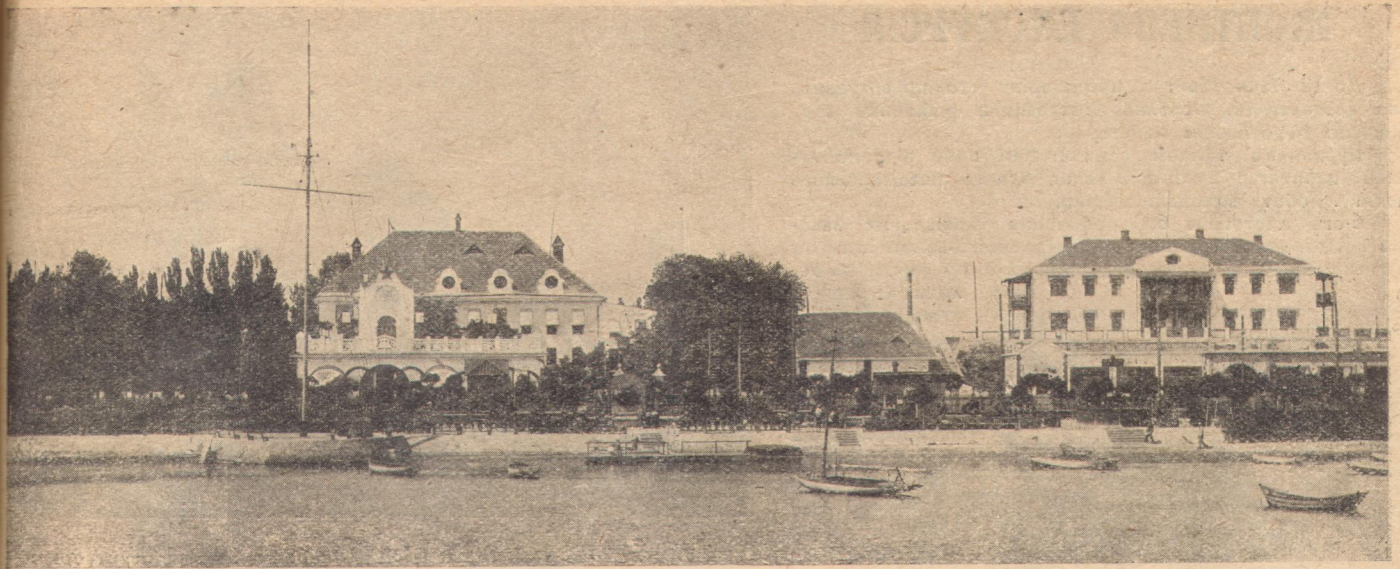
... Двадцятьє океанських красунів, скриплячи катеринками та гуркочучи якірними ланцюгами, вповзають у круглу бухту порту. Солоні пахощі далеких штормових переходів. Многомовна лайка і безперервний гуркіт биндюгів по соші. Пароплави та теплоходи збилися в черзі, вони прийшли до порту з вантажем і по вантаж. Натовп кораблів стоїть біля могутнього елеватора і він уже встромив свої довгі руки в їхні бездонні трюми. Шум від сипання зерна, скрип перевантажників Темпарилля, гуркіт манганової руди, що падає в трюми, вищання катеринок, що обережно спускають на платформи білі ящики імпортованих товарів.

Поважні, серйозні сидять капітани кораблів у своїй затишній кімнаті. Вони привозять останні новини з Марселя і хвалять устаткування Миколаївського порту. Їх цікавить елеватор, третій у світі своїм обсягом і перший щодо конструкції. Вони випивають чашку чорної кави з цитриною і звичливо запрошують Онисима Федоровича на партію преферанса до каюткомпанії своїх кораблів.

Увечері порт подібний до ілюмінованого ставка берлінського луна-парка. Зелені, білі, червоні вогники дивляться у 18-футу глибину і дробляться в зморшках бриж. Коли б'ють склянки, то над водою пливе мелодія дзвінких дзвонів.

Мрії про натовп кораблів ближчі до реального, ніж до фантазії.

Миколаївський порт зростає і розвивається на вивозі хліба, цукру, продуктів скотарства та руди. Він був широким вікном на східні моря і мав добре встат-

Куток Миколаївського порту. Нові робітничі будинки

ковання. Лежучи близько моря, перекидаючи за рік більш за два мільйони тон усіляких вантажів, стягуючи до себе продукцію майже всіх цукроварень України і хліб з 14-х округ. Пропускна здатність порту ставить його в розряд перших, наймогутніших портів Союзу. Порт здатний без великого напруження пропускати за рік 120 мільйонів пудів вантажу. Маючи завжди готовими льодоломи, порт не припиняв роботу і взимку, та й криги тут у каналі до Очакова не такі вже великі і не можуть рівнятися до криг наших північних портів.

Після революції Миколаївський порт „обікрали“. Йому залишили тільки манганову руду. Всю решту розібрали—Одеса, Маріупіль і Херсон. А тимчасом через Миколаїв вигідніше, наприклад, вивозити цукор. Через Одесу вивіз цукру дорожчий майже на 2 к. на пуді. На цій ґрунті між Одесою та Миколаєвом тліють незгасаючі і навіть спалахуючі вогниками суперечки,—старі суперечки. А тепер ще й Херсон подав голос, щоб передати йому всю руду. Тут уже дехто у Миколаївському порті обурено почав лаятися на адресу свого каботажного сусіди. Небезпека залишитися без мангану, останнього й май-

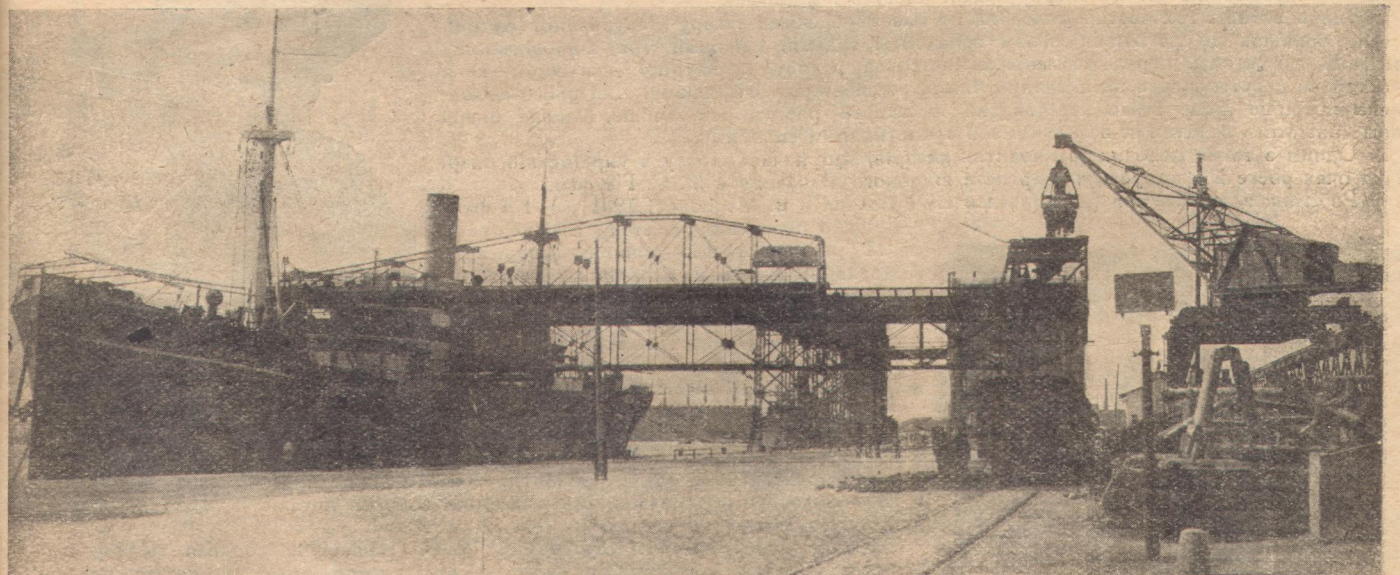
же одинокого виду солідних вантажів, покищо проблематична й немає приводів, щоб серйозно хвилюватися.

Що ж являє собою тепер Миколаївський порт? Цього року оборот порту—500 тис. тон. Учетверо менше за передреволюційний. 17 причалів порту сумують без кораблів, ділячи смуток з чотирма перевантажувачами. У порті тихо, як на заводі, що став на консервацію. Але помітні й відчуються ознаки майбутнього поживлення. Надходить цукор та руда.

Заходять у порт пароплави близько-східного рейсу. Частіше з'являється „Ілліч“, заглядає, обережно проходячи каналом, „Ленін“. І нарешті, складено п'ятирічку розвитку порту. Ця п'ятирічка сповнена цифрами, що цілком відповідають сміливим мріям Онисима Федоровича. В майбутньому році порт пропустить 681 тис. т. вантажу. Далі—1.056 тис. т., на третій рік—1.350 тис. т. і нарешті в останній рік п'ятирічки 1.675 тис. т. Ось майже й весь передвоєнний вантажооборот.

Отже не може бути й мови за якісь нездійсненні мрії.

— Порт побачить незабаром натовп кораблів, — кажу я й задумливо посміхається мій співбесідник.

„Чужоземець“ вантажить руду

ВІД РЕДАКЦІЇ: Рукописи, що їх надсилають до „Всесвіта“, треба підписувати повним ім'ям автора. Також треба зазначати адресу автора, а на відповідь прикладати листівку або оплачений конверт з адресою автора.

ЖОВТНЕВА ЕКСКУРСІЯ

До 12-річчя Жовтня пролетаріят столиці готувався вже заздалегідь. Особливо готувалися робітники харківських паротягових майстерень.

Бурхливим темпом соцзмагання вони відремонтували паротяг і вагонний склад одного пасажирського потягу. Роботу виконали вчасно.

6-ого листопада 600 робітників харківських заводів і підприємств рушили ново-відремонтованим потягом в екскурсію Одеса—Дніпрельстан. Ще по дорозі на великих вузлових станціях зустрічали харків'ян місцеві робітники.

Одеса. Тут давно чекали на гостей і зустріч була тепла. Не тільки вітали харків'ян представники партійних організацій, Миської ради та ОРПС, але й ознайомили їх з своїм життям-буттям, з своїми досягненнями й хибами.

Харків'яни оглядали порт, музеї, наукові установи Одеси.

Завидки брали їх, коли з моря—від Аркадії і Пролетарського бульвару дунуло свіжим життєдайним вітром, зовсім невідомим у Харкові.

— Ось коли б так нашу Лопань та на море перетворити—жартував дехто із харків'ян.

— А теплоходи „Грузія“ і „Крим“—які розкішні морські пролетарські палаци.

Одеса будується, росте!

Другого дня екскурсію провозжали робітники Одеси на Дніпрельстан.

Нові враження, нове захоплення велетнем індустріалізації, підйомом будівництва соціалізму.

Пролетаріят заковує рвучкий біг старого Дніпра у бетон. Тисячні вогні і вогняки, що мерехтять нині райдугою над хвилями Дніпра вже скоро своєю енергією запалять життя нових заводів, комбінатів, нових виробництв навколо Дніпрельстану.

— Як приємно жити в таку чудову епоху творчості—праці і науки,—з ентузіазмом розказували про Дніпрельстан робітники один одному, повертаючись назад додому.

— Недалеко той час коли в гості літатимемо на аероплані!

М. С. ГРИШКО

Артист Державної Опери

Основні кадри української опери, що в більшості почали свою артистичну роботу разом з народженням самої опери—дедалі ростуть і міцніють.

Талановитий і голосистий молодняк не мав за плечима тягару театральної рутини—він прийшов до роботи із свіжим запалом і силами, свідомий тих відповідальних завдань, що стоять перед робітником мистецтва в добу культурної революції,—коли мистецтво перетворилось на активний чинник будівництва соціалізму. Для цього молодняка потрібне лише вміле керівництво та вперта робота над собою, і наша опера може пишатись видатними вокальними й артистичними силами.

Одним з таких молодих талановитих акторів, що почав роботу в українській опері і на очах росте й формується в артиста широкого діапазону є М. С. Гришко.

Робітник з походження (народився в сім'ї маляра в м. Маріуполі 1901 р.) і з фаху

—Гришко перейшов усі етапи тяжкої праці. З 11 років він вже починає працювати в друкарні, а далі на заводі за підручного слюсаря, учнем токаря і нарешті токарем на заводі „Провіданс“ в Маріуполі і в Зінов'ївському на заводі кол. Ельворті.

Співати почав з малих років; року 1922 вступив до трупи Гайдамаки, де співав у хорі та виконував невеличкі партії, співав у частинах гарнізону. Підчас роботи на заводі Ельворті виступав у концертах, що їх влаштовував союз металістів.

На початку 1923 року на видатні вокальні дані М. С. Гришка звернули увагу і його було командировано Зінов'ївським союзом металістів до Одеського Муздрамінституту.

Підчас перебування в Муздраміні М. С. Гришко не поривав зв'язку з робітництвом й разом з іншими студентами Муздраміну склав колектив, що об'їхав робітничі центри, давши низку концертів на заводі Марті, у Миколаєві, та на заводах Херсона й Зінов'ївського.

З 1926 року М. С. Гришко працює у Державній Українській опері, виконуючи відповідальні баритонові партії.

Артист з успіхом виступав в операх: „Кармен“, „Тарас Бульба“, „Винова краля“, „Князь Ігор“, „Євген Онегін“, „Намісто Мадонни“.

Критика завжди відзначала наявність у М. С. Гришка прекрасних вокальних даних і не аби якого драматичного хисту—особливо це позначилось у виступі артиста в партії „Риголето“, „Севільському Цирюльникові“—Росіні в центральній ролі Фігаро. Взагалі ця опера музично-комедійного характеру—дає багатющий матеріал для показу не лише вокальних, але головним чином акторських здатностей—і треба сказати—що М. С. Гришко з успіхом склав цього іспита. Жвавий і легкий в діалозі, приємний у вокальній частині—він створив життєрадісний, яскравий образ.

М. С. Гришко—в ролі Риголето

КОЖЕН КЛЮБ, КНИГОЗБІРНЯ, СЕЛЬБУД

мусить передплатити на 1930-й рік щомісячний художньо-критичний журнал

„Г А Р Т“

ОРГАН ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СПІЛКИ ПРОЛЕТАРСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

„ГАРТ“—бойовий орган у боротьбі за пролетарську культуру.

„ГАРТ“—дає марксистське освітлення різних ділянок мистецького життя.

„ГАРТ“—відгукується на всі гостри потреби культурного будівництва.

„ГАРТ“—наступного року друкуватиме низку художніх творів на теми індустріального будівництва та соціалістичної перебудови села. Завод, копальня, колгосп, соціалістичне змагання найдуть своє відображення в художніх творах пролетарських письменників.

„ГАРТ“—разом з тим друкуватиме переклади художньої пролетарської і революційної літератури союзними республік і закордону.

„ГАРТ“—наступного року друкуватиме низку теоретичних статтів, присвячених усім галузям мистецького життя. В кожному номері критичні нотатки, огляди художньої літератури, журналів, рецензії. Статті про театр, кіно, малярство, архітектуру. Критичні статті про західно-українську літературу.

ХУДОЖНЯ ІЛЮСТРАЦІЯ, ФОТО, ОРИГІНАЛЬНІ МАЛЮНКИ

„ГАРТ“—мусить бути в кожному клубі, книгозбірні.

ПЕРЕДПЛАТА

На рік	6 крб. —
На 6 місяців	3 „ 25 коп.
На 3 місяці	1 „ 75 „
На 1 місяць	— 65 „

ПЕРЕДПЛАТУ ПРИЙМАЄ: Сектор Періодвилянь ДВУ (Харків, Сергіївський майдан, Московські ряди, № 11) уповноважені, філії та книгарні ДВУ, поштові контори та листоноші по всіх містах УСРР.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: Харків, Пушкінська вул. № 46.

В 3 Д Н Я

Ы
С
Ы
Л
А
Е
Т

к н и г и

наложен. платеж.

КНИГА ПОЧТОЙ

ГОСИЗДАТА РСФСР

Харьков, ул. Свердлова 14-11

ЗАОЧНЫЕ ГОСКУРСЫ КРОЙКИ И ШИТЬЯ

мужских головных уборов и дамских шляп.

1 рубль в месяц. Художественное вышивание (ручн. и машинн.)

Кружководов и закройщиков, плата 2 р. в м-ц.

По окончании—свидетельство.

На курсах обучаются 13.500 челов.

Справочник—20 коп. мелкими марками.

Москва, 9, Тверская, 24

ПЕРШУ-ЛІПШУ КНИГУ

всіх видавництв СРСР негайно висилає і заочно, через Центр. біб. Колектор ВУРПС, комплектує літературу з усіх питань знання

ПОШТО-ВІДДІЛ Вид-ва ВУРПС

Український Робітник, Харків 1, Палац Праці.

У. С. Р. Р. — В. Р. Н. Г.

УКРМАШСТРОЙТРЕСТ

„ПОДВЕСДОР“

БЮРО ПО ПОСТРОЙКЕ ПОДВЕСНЫХ
КАНАТНЫХ ДОРОГ

ГОР. ХАРЬКОВ, ПЛЕХАНОВСКАЯ
УЛ., № 66. ТЕЛЕГРАФНЫЙ АДРЕС

„ПОДВЕСДОР“

ТЕЛЕФОН № 83 - 89.

ТЕК. СЧЕТ В ГОСБАНКЕ № 1977.

„ВИСДОР“

БЮРО БУДУВАННЯ
ВИСНИХ КОДІЛЬНИХ ДОРІГ

СПЕЦІАЛЬНОСТІ ВИСНІ КОДІЛЬНІ ДОРОГИ

ВИСНІ ТВЕРДІ КОЛІ

КАБЛЕВІ ЗВОДИ

ВИВІЗ КОДІЛЬНИЙ

УСТАТКУВАННЯ

СКЛАДІВ І БУДИНКІВ

ТРАНСПОРТЕРИ

МОСТОВІ ЗВОДИ

ПОДВЕСНЫЕ КАНАТНЫЕ ДОРОГИ, ПОДВЕСНЫЕ
ЖЕСТКИЕ ПУТИ, КАБЕЛЬНЫЕ КРАНЫ, ОТКАТКИ,
ОБОРУДОВАНИЕ СКЛАДОВ И ЗДАНИЙ, ТРАНСПОРТЕРЫ, МОСТОВЫЕ КРАНЫ.